ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 11 (11915)

1969 оной январиин 14, вторник

Сэн 2 мүнгэн

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ОММУНИСТНУУДАЙ АЖАГЛАЛТАДА—ОНСО АНХАРАЛ

ОЛБТЭ ТАБАН жэлэй гурбадахи жэлэй барагдахын урдануур республикын бүхы партийна эхин организаци тоосоото, һунгалтын суглаанууд болоҗо үнгэрбэ. Нигэ оото хугасаада парторганизацинуудай ябуулһан эмхид-олон политическэ хүдэлмэриин дүн согсологдобо, ерэхэ дэнэй бэелүүлхэ зорилгонууд хараалагдаба.

ан тоосоото үедэ партийна эхин организацинуудай үтээһэн юумэн ехэ, тэдэнэй дуршэл шадабари улам мэр-, хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы үүргэнь эдэбхижэһэн, ий һонор болоһон байна. Тэрэнэйл ашаар табан жэлэй болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, багша Ленинэй 100 жэлэй ойе эрхим үрэ дүнтэйгөөр угтахын түлөө литын дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн эршэ ехэ-ксэ үргэнтэй байба. Тиигэжэ промышленностиин, ба-, транспортын болон хүдөө ажахын һалбари бүхэндэ нэ амжалта туйлагдаа, соёл культурашье нилээд хүг-н зоной ажаһуудал улам һайжараа. Эдэ амжалтанууд саашанхи ажал ябуулгаяа һайнаар эрхилхэ үндэһэ һуу-оложо үгэһэн байна. Парти доторой хүдэлмэриие зү-мидхэн ябуулжа шадаһанай зэргээр партийна эхин ор-инууд өөһэдынгөө зэргэнүүдые яһала бэхижүүлһэн, а, гүрэнэй ба ажалай журам сахилгые наринаар барим-лаар нилээд юумэн хэгдээ гэжэ коммунистнууд тоосоо-лнууд дээрэ зүб тэмдэглээ. Коммунистнуудай юрэнхы политическэ мэдэрэл дээшэлүүлхэ асуудалда анхарал дуулагдаа. Партийна һуралсал хэзээ хэзээнэйхиһээ удхатайгаар, эмхитэйгээр ябуулагдадаг болоо.

эй хамта партийна эхин организацинуудай ажал ябуул-агдалнууд, алдуу эндүүнүүд огто байгаагүй гэхын ар-Парткомой, партбюро болон секретариин тоосоото элид-аа үгэ хэлэхэдээ, коммунистнууд тэдээн тухай шүүм-ажаглалтануудые яһала хэһэн, анхарал татамаар ду-дуудые оруулһан, һанамжануудаа элирхэйлһэн байна. оошье республика дотор абажа хараха болоо һаа, олон партийна эхин организацинууд һулаар хүдэлнэ, хы, хүтэлбэрилхы ба хүмүүжүүлхы үүргэеэ хүсэн-ргэжэ шаданагүй. Тоосоото суглаанууд дээрэ комму-дай зүгһөө имэ организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэ-дэй шүүмжэлэгдэһэниинь тон зүб.

ы хүтэлбэрилгэ дээрэ, соёл культурын ажабайдалда-н арад зоной аша туһада хүдэлдэг али олон эмхи зур-ай хүдэлмэридэ дутагдалнууд нилээд олон бии. Заримдаа ниитын хэрэгтэ албан хойрогоор, нобшо һаланаар хандаха ушарнууд яһала үзэгдэнэ. Соведүүдэй, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай, тэрэшэлэн ниитын эмхинүүдэй ажал ябуулга дандаа һайн гэхын аргагүй байгаа. Тэдэнэй хүдэлмэриие партийна талаар хүтэлбэрилхэ, хинаха хэрэгэй дутагдалтай байһые арсахаар бэшэ.

Жэшээнь, Захааминай аймагай партийна эхин организацинуудта болоһон тоосоото суглаанууд дээрэ элидхэл тушаа коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ, өөһэдынгөө абаһан, мүн партиин дээдэ хүтэлбэрилхы органуудай гаргаһан шиидхэбэринүүдэй хэр зэргэ дүүргэлтэ болоҗо байһые партком болон партбюронууд ёһоор хинадаггүй, тиигэжэ саарһан дээрээ тэдэнэр хооһоор үлэнэ гэжэ тэмдэглээ һэн. Олон коммунистнууд ямаршье партийна даабаригүй байдаг, мүн даабаритайшье һаа, тэрэнээ ёһоор дүүргэдэггүй ушар дайралдаһаар байгаа. Коммунист бүхэниие хүдэлһэн газартаа түрүү зэргэдэ ябуулха эрилтэ һуладана, партийна журам эбдэхэ ябадал тохёолдодог байна. Имэрхүү удхатай шүүмжэлэлнүүд илангаяа «Дружба», «Коммунизмын зам», «Красный Октябрь» колхозуудай, Баянголой совхозой партийна эхин организацинуудай тоосоото, һунгалтын суглаанууд дээрэ дэлгэрһэн байна.

Имэ шүүмжэлэлнүүдые тоосоото суглаан дээрэ хэхэ зуураа, КПСС-эй райкомой хүтэлбэрилхы арга шадабариин дутагдалтай байһан тушаа тэдэнэй ажаглалта хэһэн, тэдэниие усадхаха зорилгоор дурадхалнуудые оруулһаниинь тон зүб гэжэ тооломоор. Тобшолон хэлэхэдэ, партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ ушардаг дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүд унгяараа КПСС-эй райкомой дутагдалтай, ажал ябуулгатай, тэрэнэй һулабтар хүтэлбэритэй нягта холбоотой ха юм. Партиин райком хадаа манай парторганизациин хүдэлмэриие халирхайгаар хүтэлбэрилнэ, ёһоор туһалнагүй гэжэ Зэдын комбинадай коммунистнууд ажаглалта хээ. Тэрэ миил хэлэгдэһэн үгэ бэшэ.

Эдэ бүгэдые анхаралдаа абажа, мүнөө КПСС-эй Захааминай райком партийна организаци бүхэндэ болоһон тоосоото, һунгалтын суглаануудай материалнуудые нарин нягтаар шэнжэлжэ үзэхэ зуураа, коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, оруулһан дурадхал болон һанамжануудые согсолжо, тусхай хэмжээ ябуулгануудые зохёолсожо байна. Гадна партиин райкомой, аймагай хүтэлбэрилхы органууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриие коммунистнуудай зүгһөө шүүмжэлһэн үгэнүүдые, хэгдэһэн дурадхалнуудые түүбэрилэн суглуулжа, баһа тусхай хэмжээ ябуулгануудые табяад, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ хаража үзэхөөр бэлдэжэ байна.

КПСС-эй Хориин райком партийна тоосоото суглаануудай дүүрэһэн сасуу мүн лэ имэ хүдэлмэри эмхидхэжэ, коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, оруулһан һанамжа, дурадхалнуудые хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор тусхай хэмжээ ябуулгануудые зохёогоо. Тиихэдээ тэдэниие хэнэй хэзээ дүүргэхэ болзор тодорхойлогдоһон, яажа бэелүүлхэ арга боломжонууд элирхэйлэгдэһэн байха юм. Удаань тус асуудалда сэхэ хабаатай эмхи зургаануудай, албан газарнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар КПСС-эй партиин райкомой бюро зарлагдажа, тэрэнэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэбэ, тусхай тогтоол абтаба. Гадна партком болон партбюро бүхэндэ өөһэдынь бүтээхэ юумые тодорхойлһон имэ хэмжээнүүд хараалагдажа, хүсэндэнь хүргэхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ.

Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэлэй, тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудай удха шанар ехэ, гүнзэгышье. Тиимэһээ тэдэниие хүсэндэнь хүргэхын тулада зарим партийна комитедүүдэй, партбюро болон КПСС-эй райкомуудай анхаралаа эртэнһээ табижа эхилһэниинь тон һашаалтай. Имэ хүдэлмэри олонхи партийна организацинуудта, партиин райкомуудта эмхидхэгдэжэ байна. Зүгөөр зарим тээгүүр парти доторой шухала имэ эмхидхэлэй хүдэлмэри бүтээлгэ нобшорно. Энэ асуудал тушаа анхаралаа табяашьегүй ушар үзэгдэнэ. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай партийна организацинуудта тоосоото суглаанууд болоҗо дүүрэһээр яһала саг ошоҗо байна. Гэбэшье эндэхи зарим парткомууд, партбюронууд, өөрөө КПСС-эй райком мүнөө болотороо энээн тушаа һанаашалаадүй байһаар.

Тоосоото суглаануудай үедэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэлые хараадаа абажа, тэрэниие усадхаха хэмжээ абаха, тэдэнэй оруулһан һанамжа, дурадхалнуудые анхаралдаа абаха, хүсэндэнь хүргэхэ гээшэ угаа удхатай, партийна хүдэлмэридэхи нэгэ шухала хэрэг ябуулга байһаниие мартажа болохогүй. Эдэ бүгэдые саг соонь бэелүүлээд байгаа хада партийна саашанхи хүдэлмэридэмнай урагшатай һайн нүлөө үзүүлхэ, аша туһатай зүйл болоҗо үгэхэ байһаниинь элитэ.

Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэл ба тэдэнэй оруулһан үнэтэ дурадхалнуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ үдэр бүри анхарха гээшэ партийна хүтэлбэрилхы органуудай уялгата хэрэг болоно. Имэ эрилтэ КПСС-эй XXIII съездын, Центральна Комитедэй Пленумуудэй тогтоолнууд дотор тодорхойгоор табигданхай ха юм.

ТҮЛ АБАЛГА—ХОНИШОДОЙ МЭРГЭЖЭЛ, ШАДАБАРИ ШАЛГАХА ҮЕ

«АДХАРЖА» ЭХИЛЭЭ

ы һаяхан аймагайнгаа «Родина» колхозой бригадануудаар ябажа ерээбди. Мүнөө тэндэй түл—хурьгад үдэр һүнигүй «адхаржал»й. Шэнэ жэлэй гараһанһаа хойшо тус кол-1600 һайса гаран хурьгад абтаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

хын олонхи отаранууд хонидой түл эбалгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Хони, хурьгад-юулхэ үбһэ, зелёнко, һолоомоёо дууһыень а зөөжэ абанхай. Хашаа, хорёогоо хаһа саг-һаһан, дулаалһан байна. Хурьгалха үедэнь хын тула эхэ хонин бүхэндэ 1,2 центнер үб-һалагдажа үгтэнхэй. Мүнөө хонин бүхэндэ 240 грамм талха тарянай зүйл эдюулэгдэнэ. шэл ехэтэй, ажалша бэрхэ хонишод Федор вский, Иван Андреев, Петр Агафонов гэгшэд түл абалгада илангаяа һайнаар бэлдээд, мүнөө тэрэнээ эрхимээр үнтэргэжэ байна. Жэшээнь, Федор Калиновскиин даадаг отарынхид бүхы 690 эхэ хониндһоо даб дээрэ 200 гаран хурьга абаад, нэгэшье толгой хоролтогүйгөөр томо болгоно. Эдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилготой юм. Иван Андреевэй отарада баһал сүүдхэ бүхэндэ 30-35 хурьгад абтана.

Байгша ондо колхозой хонишод искусственна аргаар үрэжүүлһэн бүхы 7600 эхэ хонид, зуһагуудайнгаа зуун толгой бүхэнһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхээр эрид шиидэнхэй.

Б. БАЗАРОВ,
Хяагтын аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник.

Сошордомо дохёо

ХЭЗЭЭ һАЙЖАРХА ЮМ?

-ршэ жэлэй ноябрь һара-гай «Саяан» газетын кор-дент Туранай совхозой н фермэдэ ажалай жура-һула, һү һаалиин ахир бага н тухай шүүмжэлхы статья н байгаа.

ө гэһээр һара хахадһаа эй саг үнгэрбэ. Теэд Шэм-фермын ажал хүдэлмэридэ хубилалта болооб, байда-зэр һайжараа б, дутагдалынь гдаа гү гэжэ һаяшаг дахин гдаа.

ыень хэлэхэдэ, эрид хуби-болоһон юумэнь хомор. Энэ фермые даагша, тоо бүрид-нь һэлгэгдээ. Имэ богони-болзор фермын бүхы байда-эрид һайжаруулжархиха гэ-ороһон хүтэлбэрилэгшэд-гаар эрихэнь бэрхэтэй юм. Тиигэбэшье ажалай журам һайжаруулха, үхэр малые үбһэ тэжээлээр таһалдуулхагүй, һайнаар хантаха гэхэ мэтэ асуудалнуудые яһала шиидхэхээр байгаа.

Теэд мүнөө хүрэтэр эндэ малай үбһэ тэжээл хаһа саггаа асарагданагүй, ходол таһалдуулагдана.

— Заримандаа үнеэднай хоёр-гурбан үдэр үбһэ, силос эдеэгүй, хооһоор шахуу үнжэнэ. Тиигэжэ байхадаа хаанаһаа һүн гарахаб даа,—гэжэ энэ фермын һаалишан нүхэр Ангаева хэлэнэ.

Нэрээшье фермэдэ ахир бага һүн һаагдана. Октябрь, ноябрь, декабрь соо үнеэдэй яһала олон тугаллааншье һаань, һүн өөдэтэй нэмэнэгүй. Гансахан октябрь, ноябрь, декабрь һарада 75 үнеэд тугаллаа. Тиигэбэшье фермын бүхы 200 гаран үнеэдһээ сүүдхэлээ оройдоол 450 үлүүтэй литр һүн һаагдана. Эндэхи эгээл түрүү һаалишан нүхэр Ангархаева арбаад гаран үнеэдһээ үдэртөө арай гэжэл 22—24 килограмм һү һаана гэхэ гү, али үнеэн бүхэнһөө үдэрэй миил 2—3 литр һү абана. Харин зарим һаалишадынь тэрээнһээ бүришье бага һү һаадаг.

Гансахан энэ жэлдэ тус фермэ имэ ехэ гээгдэлдэ ороо бэшэ, жэлһээ жэлдэ шахуу һү багаар һаажа, түсэб, даабаряа дүүргэдэггүй гэжэ ходол шүүмжэлэлдэ орожо байдаг. Теэд эндэхи һаалишад, малшад, хүтэлбэрилэгшэд дутагдалаа усадхаха, гээгдэлһээ гараха тушаа юундэ зохисотой хэмжээ абанагүй гээшэб? Шэмхын фермэ совхозой бусад түрүү фермэ, гүүртэнүүдһээ дутуугүй һайн үрэ дүн туйлаха дүүрэн арсатайл.

Н. НИКОЛАЕВ.
Түнхэнэй аймаг.

КОМСОМОЛ СОЛОЁО АЛДАРШУУЛНА

Нарһатын нуурһаа холошог, Хуһан-Толгойн нэгэ түглын нэмэридэ түхеэрэгдэһэн отарын эзэн совхозой хонишодой эгээн залуунь юм. Хоёрдохи жэлээ ахалагша хонишоноор хүдэлжэ байһан энэ комсомол басаган тухай тус совхозой главна зоотехник М. Г. Виноградов иигэжэ хөөрэнэ:

— Цырен-Дари Шойдорова түрэл комсомолойнгоо 50 жэлэй ойн жэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээд, мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай.

580 эхэ хонитой отара даажа абаһан энэ комсомол басаганай хүтэлбэрилдэг коллектив эдэ үдэрнүүдтэ шэнэ түл абажа эхилэнхэй. Халуун хаһаяа бэлэдхэл һайнтайгаар эхилһэн хадань эндэхи бүхы ажал һанаһан соонь бүтэнэ. Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ эндэ абтаһан 75 хурьган гарзада оруулагдангүй түлжүүлэгдэнэ.

— Байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаад, 1 хонинһоо дунда зэргээр 3,1 килограмм нооһо хайшалха социалис уялгаяа манай отарынхид дүүргэхэ байха,—гэжэ Цырен-Дари Шойдорова хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц.-Д. Шойдорова.

Н. ДАМБАЕВ.

Яруунa. Нарһатын совхоз.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АЙМАГУУДАЙ, ГОРОДСКОЙ, РАЙОННО (УЛААН-ҮДЭ ХОТОДО), ХҮДӨӨГЭЙ, СОМОНОЙ БА ПОСЕЛКОВО СОВЕДҮҮДТЭ һУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй 11-дэхи зарлалай ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, районно (Улаан-Үдэ хотодо), хүдөөгэй, сомоной ба поселково Соведүүдэй түлөөлэлгын 1969 оной мартын 12-то дүүрэхэ байһантайн дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтообо:**

Буряадай АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, районно (Улаан-Үдэ хотодо), хүдөөгэй, сомоной ба поселково Соведүүдтэ һунгалтые 1969 оной мартын 16-да, амаралтын үдэр, үнгэргэхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1969 оной январиин 13.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй РАЙОНУУДАЙ АРАДАЙ СҮҮДҮҮДЭЙ АРАДАЙ ЗАСЕДАТЕЛЬНУУДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАЗАР ДЭЭРЭ һУНГАХА БОЛЗОР ТУХАЙ

«РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдые һунгалтын тухай дүримэй» 70-дахи статья ба «РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые һунгаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1969 оной январиин 10-най Указай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

РСФСР-эй районуудай арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые Буряадай АССР-эй газар дээрэ һунгаха болзорые 1969 оной февралиин 1-һээ мартын 5 хүрэтэр тогтоохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1969 оной январиин 13.

Латвиин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Латвиин Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумдэ, Латвиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Гайхамшагта ушартай—Латвиин Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар табин жэлэй ойтой дашарамдуулан, республикын хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, интеллигенциие, бүхы ажалшадые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

Ленинскэ партиин хүтэлбэреэр латыш хүдэлмэришэн анги, ажалша таряашад Россиин пролетариадтай ба олоннитэ ажалшадтай хамта Агууехэ Октябриин социалис революциин илалтын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсээ, буу зэбсэг гартаа барин ябажа Соведүүдэй засагые хариин интервентнүүдһээ, дотоодын ангиин дайсадһаа хамгаалаа. Латыш улаан сэрэгшэд революционно байлдаануудай түүхэдэ толотомо хуудаһа бэшээ.

1919 оной январьда байгуулагдаһан Латвиин Совет Республика Советскэ правительствын, Владимир Ильич Ленинэй өөрынь дэмжэлгэтэйгээр социалис шухала шэнэдхэлгэнүүдые бэелүүлээ. Латыш арад социальна ба национальна дарлалтаһаа сүлөөрөө, социалис гүрэн түрэтэй болоо. Зүгөөр дэлхэйн революцида харша этэгээдүүд, националис буржуазиин хархис хүсэнүүд залуу Совет республикые даража шадаа.

Латвиин хүдэлмэришэн анги, олоннитэ ажалшад өөрынгөө манлайн—коммунистнуудай хүтэлбэреэр хашалга хэһээлгын шэрүүн шанга эрхэ байдалда Совет засагые һэргээхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлһэн байгаа. Энэ эрэлхэг зоригто тэмсэл Советскэ Союзай интернациональна туһаламжаар буржуазна диктатурые унагаалгаар дүүрэһэн байгаа. Ажалшан арадай засаг 1940 ондо дахяад илан мандажа, Латвиин Совет Социалис Республика Советскэ Союзай аха дүү республикануудай бүлэдэ ороо һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Латвиин ажалшад социалис туйлалтануудаа шэн зоригтойгоор хамгаалаа. Фашизмда эсэргүүсэн манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө республикын хэдэн олон мянган хүбүүд ба басагад Совет Армиин зэргэдэ ябажа дайлалдаа.

Социализмын эрхэ байдалда Совет Латви үйлэдбэрилгынгөө хүсэнүүдые ба арадай оюун бодолой ажабайдалые үзэгдөөгүй ехээр хүгжөөжэ шадаа. Тэрэ хүгжэлтэ ехэтэй промышленностьтай, ашаг ехэтэй хүдөө ажахытай, түрүү наука ба соёл культуратай республика болоһон байна. Дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулбал, Латвида промышленна продукци гаргалга 22 дахин нэмээ. Колхозно байгуулалта хүдөө тосхонуудтахи социальна экономическа харилсаае үндэһөөрнь хубилгаа. Колхоз, совхозуудай экономико жэлһээ жэлдэ бэхижэнэ, тарьялангай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлнэ. Хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин материальна байдал таһалгаряагүйгөөр һайжарна. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, манай орондо коммунизм байгуулгада эрхим туһа нэмэри республика оруулалсана.

Совет засагай үедэ Латвиин ССР-эй һалбаран хүгжэлтэ социалис байгуулалтын булюу һайн байһые, ленинскэ национальна политикын, Советскэ Союзай арадуудай таһаршагүй харилсаа ба аха дүүгэй холбооной агууехэ, бата бэхи хүсэтэй байһые эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Ажахын ба соёл культурын байгуулалтада латыш арадай туйлаһан амжалтанууд олоннитын дайшалхы манлай ба эмхидхэгшэ, ажалшадые советскэ патриотизмын, пролетарска интернационализмын үзэл сурталаар, марксизм-ленинизмын соёл сурталда үнэн сэхэ байдагаар хүмүүжүүлэгшэнь бологшо Латвиин Коммунис партиин ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа Латвиин ССР-эй хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци коммунис байгуулалтын асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын тулада Коммунис партиин хүтэлбэреэр саашадаашье шэн зоригтойгоор ажаллаха, Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойе шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Латвиин Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

Латвиин Коммунис парти—КПСС-эй дайшалхы отряд мандаха болтогой!

Манай орондо коммунизм байгуулгые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша Советскэ Союзай ленинскэ Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй Центральна Комитет | **СССР-эй Верховно Соведэй Президиум** | **СССР-эй Министрнүүдэй Совет**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной, окружной, районно, городской, хүдөөгэй, поселково Соведүүдтэ һунгалта үнгэргэхэ тухай

РСФСР-эй 11-дэхи зарлалай ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной, окружной, районно, городской, хүдөөгэй, поселково Соведүүдэй эрхэ түлөөлэлгынь 1969 оной мартын 12-то дүүрэхэ байһантайнь дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтообо:**

РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной, окружной, районно, городской, хүдөөгэй, поселково Соведүүдтэ һунгалта 1969 оной мартын 16-да, амаралтын үдэр, үнгэргэхэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1969 оной январиин 10.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй районно (городской) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые һунгаха тухай

РСФСР-эй районно (городской) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудай эрхэ түлөөлэлгын болзорой 1969 оной февраль-март һарада дүүрэхэ байһантайнь дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтообо:**

РСФСР-эй районно (городской) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудай һунгалта 1969 оной февраль-март һарада үнгэргэхые автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдтэ, ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной, Москвагай, Ленинградай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, автономито областьнуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ, национальна округуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ даалгаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1969 оной январиин 10.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ һУРАЛСАЛ ЭХИЛБЭ

Үсэгэлдэр КПСС-эй обкомой дэргэдэ аймагуудай газетын редакцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй арбан үдэрэй курс хүдэлмэреэ эхилбэ. Имэ курс хирэ хирэ болоод лэ эмхидхэгдэжэ байхаар түсэблэгдэнхэй. Түрүүшын ээлжээндэ редакцинуудай хүдөө ажахын таһагуудые даагшад уригдаба.

Түрүүшын үдэр һуралсалда хабаадагшад «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан аймагай газетэнүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» лекци шагнаба. Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Л. Я. Покосоев үгэ хэлэһэн байна.

Удаань КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр И. П. Зинченко «КПСС-эй XXIII съездын ба хүдөө ажахын талаар партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдэй абаһан тогтоолнуудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһанай зарим дүнгүүд болон КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» дэлгэрэнгы элидхэл журналистнуудай үмэнэ хэбэ. Элидхэлэйнгээ эсэстэ республикын хүдөө ажахые тусхай мэргэжэлтэйгээр эрхилхэ асуудалнууд тушаа тогтоһон байна.

Курсын эхилһэн түрүүшын үдэр тэрэнэй хүдэлмэридэ республикын газетэнүүдэй редакцинуудай, радио болон телевидениин комитедэй хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Саашадаа аймагай газетын редакциин хүдөө ажахын таһагай хүдэлмэри түсэблэхэ тухай, газетын жанрнууд тухай, партийна ба совет хэблэлэй гол ёһо гуримууд тухай болон бусад олон асуудалнуудаар лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд болохо юм. Журналистнуудай үмэнэ Буряадай хүдөө ажахын институдай эрдэмтэ багшанар мал болон тариан ажал хүгжөөхэ, хүдөө ажахын экономико һайжаруулха асуудалнуудаар лекцинүүдые уншаха. Гадна республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэритэй танилсаха байна.

КПСС-эй АХЫН РАЙКОМЬОО МЭДЭЭСЭНЭ

ПАРТКОМ ТООСОБО

Һаяхан КПСС-эй Ахын райкомой бюро «50 лет Октября» колхозой парткомой хүдэлмэри тухай тоосоо зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар элидхэл тус колхозой парткомой секретарь Б. М. Марзаев хэбэ.

Үнгэрһэн жэлэй туршада энэ колхоз эрхим амжалтануудые туйлаһан, бүхы уялгануудаа бэелүүлһэн байна. Эндэ коммунистнуудай бэелүүлһэн үүргын ехэ байһаниинь эли ааб даа. Барилгын талааршье горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Колхозой малшад бултадаа шахуу шэнэ, һаруул гэрнүүдтэ оронхой.

Хэды тиигэбэшье парткомой ажал ябуулгада дутуу дунданууд бии. Жэшээлхэдэ, партком бригадануудай партийна эхин организацинуудта туһаламжа багаар үзүүлнэ. Тэдэнэй хүдэлмэриие шалганагүй. Жэшээнь, нэгэдэхи бригадын партийна эхин организацида (секретаринь нүхэр Аюшеев Б. Л.) суглаан болоногүй, бюрогой зүблөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй.

Гадна партком ВЛКСМ-эй комитедэй, профсоюзай организациин хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа багаар табина гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛ—ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Иннокентий Ошоров, Семен Путункеев гэгшэд «50 лет Октября» колхозой эрхим механизаторнууд юм. Жэл бүхэндэ даажа абаһан трактор болон зэр зэмсэгүүдээ эрхимээр заһабарилжа, эбдэрэл һандаралда оруулангүй ажалладаг нүхэд.

КПСС-эй райкомой бюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ эдэ хоёр механизаторнууд, мүн энэ колхозой главна экономист Сергей Субанович Галсанов партиин гэшүүндэ кандидадуудаар абтаба.

СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ҮДЭР

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа, 1969—1970 онуудта колхозуудаар «Соёл культурын үдэрые» үнгэргэхэ тухай тогтоол партиин райкомой бюро баталан абаа. Энэ үдэрые ямар гуримтайгаар, хайшан гээд үнгэргэхэ тухай дүрим баталагдаба. Иимэ үдэрэй гол удхань хадаа колхозуудай ажахын, соёл болбосоролой, гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ, энэ талаар туйлаһан амжалтануудта, уран һайханай коллективэй гэшүүдэй ургалтада зорюулагдаха юм.

В. ГАЛСАНОВ,
Ахын аймагай «Малшан» газетын редактор.

КПСС-эй ЦК-гай ОКТЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ХҮСЭНДЭНЬ ХҮРГЭЕ!

БУҺЭСОО НОГООН ДОЛГИЛХО

КПСС-эй ЦК-гай 1968 оной октябриин Пленум дээрэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудал харагдаа. Хэнэйшье мэдэхээр, ниитын адууһа мал хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангаагүй һаа, һү, мяха, нооһо гүрэндэ худалдаха түсэб амжалтатай дүүргэхэнь хүшэр болоно. Нимэл дээрэһээнь газар тарьялангай, сабшалангай ургаса нилээд дээшэлүүлхэ болонгоно. Үнгэрэгшэ Пленум дээрэ мелиоративна хүдэлмэри харагдаа. Энэнь ойлгосотой. Лугомелиоративна хүдэлмэри ажахынуудта һайжаруулаагүй һаа, тарьянай, үбһэ ногооной үндэр ургаса абахань бэрхэтэй.

Дэрээнэй совхоз Баргажанай аймагай томо ажахынуудай нэгэн болоно. Эндэ имагтал хонин үсхэбэрилэгдэдэг байһанаа, мүнөө эбэртэ бодо мал тэжээжэ, үхэрэй мяха гүрэндэ тушааха тусхай шэглэлтэй болонхой. Ажахыдамнай эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ арга боломжо яһала бии. Совхоз газар уһаар ехэ баян. Бүхы газарынь 40.096 гектар юм. Энэнэйнь 5355 гектарта үбһэ сабшажа болоно. Гадна ажахы бэлшээриин газараар элбэг. Мүнөө болотор эндэ малай бэлшээгүй тала дайданууд яһала бии.

Сабшалан ургадхаха талаар ажахы дотор туйлай ехэ хүдэлмэри хэжэ болоно. Юуб гэхэдэ, Дэрээндэ һөөг бургааһаар хушагданхай 2900 гектар, намаглиг 2439 гектар газар тоологдоно.

Урдань совхоз дотор сабшалан һайжаруулха талаар тиимэ ехэ хүдэлмэри хэгдэдэггүй байһан. Энээн дээрэһээнь сабшалан шугы бургааһанда дарагдажа, үбһэ тэжээл багаар үгэдэг болоно эхилээ бэлэй.

Һүүлэй гурбан жэл соо сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар яһалхан ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Совхоз дотор лугомелиоративна отряд эмхидхэгдээ. Отрядта «С-100» түхэлэй нэгэ, «ДТ-75» маркын хоёр, «Т-4» түхэлэй нэгэ, өөрөө ашаагаа буулгаха түхеэрэлгэтэй тэргэнүүдтэй «Беларусь» түхэлэй найман трактор, уһа бүлэхэ «ННС-6-НДВ» маркын найман станци, ханааб татаха машинанууд, борнойнууд, саһа хахалха плугууд, наг шэбхэ ашаха түхеэрэлгэнүүд, бэшэшье техникэ даалгагданхай. Лугомелиоративна отрядай, луговодуудай гурбан жэл соо хэһэн хүдэлмэри ехэ.

Дэрээндэ үбэлдөө тошо халядаг гол горход олон. Нимэл дээрэһээнь эндэхи луговодууд жэл бүри сабшалан дээрээ тошо халяана. Тэдэнэр энэ хүдэлмэреэ март һарын эхеэр гү, али үбэлэй һүүлшын һарада хэдэг байна. Нигэжэ луговодууд һүүлэй гурбан жэл соо хамта дээрээ 2.879.000 кубометр тошо халяаһан байна.

Совхозойхид сабшалангаа үтэгжүүлхые оролдодог. Луговодууд хабар, намарынь сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргана, хүрьһэндэнь минеральна үтэгжүүлгэ оруулна, үтэг хэнэ. Һүүлшын гурбан жэл соо сабшалан дээрэ 32068 тонно наг шэбхэ гаргаһан, 540 гектар сабшалангай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан, 762 гектарта үтэг хэгдэһэн байна. Гадна 400 гектар сабшалан дисковалагдаа, 200 гектар сабшалангай газар һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдээ.

Луговодууд сабшалан уһалха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулдаг. Тэдэнэр сабшалангаа хоёр-гурба дахин уһалдаг байна. Сабшалан уһалалгын хүдэлмэри түхэреэн жэлдээ хэгдэнэ гэхэдэ болоно. Юуб гэхэдэ, луговодууд үбэлдөө тошо халяана, хабар, намарынь ханаабуудые малтана, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые барина, заһабарилна. Нигэжэ гурбан жэл соо гидротехническэ 26 түхеэрэлгэ шэнээр баригдаһан, 79 түхеэрэлгэ заһабарилагдаһан байна.

Совхозой бүхы сабшалангай 2152 гектарынь уһалагдадаг. Энэнэй ехэнхинь уһалалгын системэнүүдһээ уһалагдана. Совхозой луговодууд сабшалангаа заатагүй хоёр дахин уһалдаг. Дэрээн нютаг хадалиг нюруутай газар юм. Үбэлдөө нишэ тон ехэ саһан орондог. Луговодууд хабар болохоо һайрамай уһа алдахагүйе оролдоно. Тэдэнэр һайрамай уһа залажа газараа уһалхадаа «хоёр шандага буудана» гэхэдэ болоно. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хадалиг нюруутай сабшалан дээгүүр һайрамай уһан залагдаагүй урдахалаа газарай хүрьһэ үрэмдэн эбдэдэг. Хоёрдохёор, һайрамай уһаар сабшалангай ехэ газар уһалагдана гээшэ ааб даа. Нигэжэ луговодууд эдэ гурбан жэл соо 1500 гектар сабшалан гансал һайрамай уһаар уһалһан байна.

Ажахын луговодуудай һүүлшын гурбан жэл соо оролдоһоной ашаар сабшалангай ургаса нилээд дээшэлээ.

Жэшээнь, гурбан жэлэй саада тээ совхоз дотор бүхыдөө 28.613 центнер үбһэ тэжээл хуряагдаһан байбал, нёдондо жэл энэнь 41.359 центнертэ хүрөө. 1966 ондо луговодууд хамта дээрээ 51.452 центнер ургаса абаһан. Һүүлэй хоёр жэл соо хүйтэн байжа, ургаса нэгэ заа доошолһон.

Совхоз дотор луговодуудай арбан долоон звено тоологдодог. Луговодуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ совхозой хоёрдохи отделениинхид жэл бүри шалтарна. Хүшэгөөрэй луговодууд Доржо Табхаргаевич Ринчино түрүүтэй жэл бүри үндэр ургаса ургуулна. Гурбан хүнһөө бүридэһэн тус звенодо 346 гектар сабшалан даалгаданхай. Урдань эндэһээ ехэ ургаса абталдаггүй байһан. Луговодууд һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри бүтээжэ, ургасыень нилээд дээшэлүүлээ. Гансал үнгэрһэн жэлдэ тэдэнэр сабшалан дээрээ 2810 тонно наг шэбхэ гаргаһан, 156 гектар сабшалан модо шулууһаа сэбэрлэһэн, нэгэ гидротехническэ түхеэрэлгэ бариһан, дүрбэн иимэ түхеэрэлгэеэ заһабарилһан, 4,7 километртэ ханааб заһабарилһан байна. Тэдэнэр бүхы сабшалангаа гурба дахин уһалаа. Нэгэдэхеэ уһалхадаа, сабшалан дээрээ гектарай 500—600 кубометр, хоёрдохёо—700—800, гурбадахяа—600—700 кубометр уһа гаргаһан. Нигэжэ эндэхи луговодууд гектарһаа дунда зэргээр 15,1 центнер ургаса абаа. Тэдэнэй 75 гектар сабшалангай түд бүриһөөнь 46,6 центнер ургаса хуряагдаа. Иимэ ургаса урдань Дэрээн нютагта орой үзэгдөөгүй юм. Луговодууд Б. Б. Будаевай, Г. М. Черноевой, Г. Т. Хуриганоvай, Я. С. Телятниковай звенонууд дутуугүй ургаса хуряадаг.

Совхоз дотор сабшалан һайжаруулха талаар эдэ жэлнүүдтэ хэгдэхэ хүдэлмэри ехэ. Гансал энэ жэлдэ аяар 28 мянган түхэриг энэ хэрэгтэ һомологдонхой. Ажахын луговодууд энэ мүнгэеэ ашаглажа эхилээ. Ойрын жэл-
нүүдтэ 1000 гектар
һөөг бургааһанһаа сэбэр
Шалшагарай хэдэн зуу
намаг хатаагдахаар, 20
метртэ каналнууд мал
83 гидротехническэ тү
нүүд шэнээр баригдаха
лагдана. Эдэ түхеэрэл
56-ниинь шлюз-регуля
ниинь—хүүюур, найм
ехэ хүүргэ, хоёрынь гү
хабшал дээгүүр гаргаги
бол байха юм. Гадна
аманда, хоёр байсын хоор
ментээр ехэ хаалта бүт
хараалагданхай. Харааd
хэхэ юумэн тон ехэ бай
хүдэлмэришэд хэрэгтэй
Аймаг дотор энэ талаар
юумэн баһал ехэ. ВЛКСМ
ком энэ хэрэгтэ залуушу
хидхэхэ аабза гэжэ най

Мүнөө луговодууд с
дээрээ наг шэбхэ гаргаж
луговодууд тошо халяаж
Лугомелиоративна отрядай
гидротехническэ түхеэрэл
заһабарилна, хэрэгтэй бо
до шулуу бэлдэнэ.

Ажахын луговодууд
ЦК-гай октябриин
шиидхэбэри бэелүүлэлсэн
жэл бүһэдэ хүрэмэ бүша
гоо ургуулхал байха. Та
хим ажалаараа В. И. Лен
рэһөөр 100 жэлэй ойн ба
тахаар шиидэнхэй.

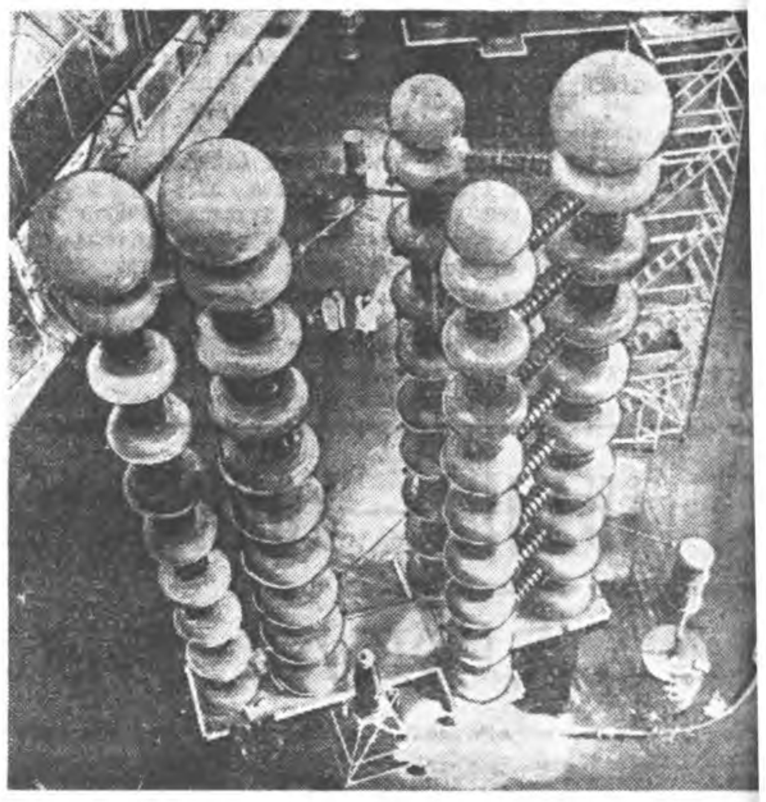
Г. АХАН
Баргажанай ай
Дэрээнэй сов
ахалагша мелиора

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

КОМИ АССР. «Сияние Севера» гэжэ газопроводой барилга дүүрэхэ дүтэлөө. Энэ барилгын хүдэлмэришэд хоёр жэлэйнгээ даабарие оройдоол 13 һара соо дүүргэһэн байха юм. Зураг дээрэ: «Сияние Севера» гэжэ газопроводой барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

«Камкабель» гэжэ Пермиин завод электротехническэ промышленностиин түрүү предприяти юм. Энэ завод арадай ажахын олон һалбаринуудта хэрэгтэй янза бүриин кабельнуудые бүтээн гаргана. Һүүлэй 10 жэл соо тус заводой коллектив 1 миллион 300 мянган километр болохо кабель гаргаа. Зураг дээрэ: заводой лаборатори соо.

АПН-эй фото.

КОММУНИСТ *тухай хөөрөөн*

САБШАЛАНГАЙ ЭЗЭД

ЯАХАДАА МАНАЙ нютагайхид урдань сабшалангаа гандаажа, үбһөөр дуталдажа байдаг һааб. Эрхирэг горхомнай урданьшье урдажа байгаа, мүнөөшье шурьяса урдаһаар лэ ха юм. Теэд хэды ехэ уһан бусалтагүйгөөр Үдын голруу шудхан ороо даа. Тэрэ ехэ уһанай хэмжээе кубометртэ оруулаад, энэ хоёр зуугаад гектар талмай дээрэ тараабал, хэды шэнээн зузаан шииг нойтон баригдаха, хэды ехэ үбһэн мүнөөнэйхиһөө үлүү абтаһан байха һааб?..

«Зай даа, саашь... Дайдын уһан дайдаараа урдажа ошоо юм аабза—һөөргэнь бусаахагүйш. Базаржабтаяа хоюулан энээхэн горхые «хазаарлаад» үзэхэ байна. Хайшан гэгшэ ааб? Юун бологшо ааб?» —гэжэ Дэлэгдоржо үбгэн досоогоо бодоһоор, аалиханаар алхалан, булагай эхинһээ уруудажа, горхо дахан гэшхэлнэ. Тэрэ дорохоно хүрэтэр яһала элбэгээр урдажа байһан уһан гэнтэ шэргэһэндэл дундаржа, урагшалха бүри газарай хүрьһэ мини дэбтээһээр үгы болошоно.

«Баиза, юрэдөө, энэмнай хайшаахан юм ааб. Ямархан харатай һаба байбаб? Нимэл хадань урдань нютагай үбгэд, хүгшэд эхиндэнь... Үгы даа, бидэ коммунистнууд мүнөө сагаихяар, өөрынхеэрээл аргыень олохобди», —гэжэ Жигмитов аман соогоо гүбэржэ ябаад, горхоной һабада тушаалдаһан газарай ган алхамаараа хэмжээд үзэбэ.

«Гайтайл байна даа. Аяар хоёр зуугаад алхам... Эндэ шулуугаар шудхамал һаба хэжэр хихэ арга даб дээрэ байхагүй. Модон хобоо соогуур уһыень гаргахадаа, баһал хэды ехэ сагаа бараха, уһалалгын xaha алдажархиха байналди даа».

...Тэрэнэй гэртээ орожо ерэхэдэнь, хүн байбагүй — булта хүдэлмэридөө гаранхай. Дуугаралсаха, зүбшэхэ аргагүй. Теэд үдэшэ болотор юу хүлеэжэ, сагаа һамшажа һууха даа: конторо холо бэшэ ха юм. Совхозой директортэй, парткомой секретарьтай энээн тушаа хөөрэлдэхэдэ гарза болохогүйл. Тиигэжэ досоогоо бодоод лэ, Дэлэгдоржо Жигмитович конторо тээшэ гэшхэлбэ...

— Мүнөө хабар Эрхирэгэймнай уһан сабшаландаа туласа ошохоор гү даа: урдань зууралдаа газарта шэнгэшэгшэ һэмнай, —гээд, үүдэ орон сасуунь хэн нэгэнэй, сэхэшье юм гү, али ёгтотой юм гү, асуудал һуражархихадань, Жигмитов дураа гутан алдабашье, «адууһа малтай байхал гээ һаа, сэхэ руунь хөөрэлдэхэ гүбди даа» гэжэ харюусаба.

Конторо соо хүн зон олон. Бултадаал туд тудтаа ажалтай, — сүлөөгүйнүүд. Бултадаал аһан шухала хэрэгүүдые шиидхэжэ байһандал үзэгдэнэ. Тиибэшье һаань, үбгэжөөл хөөрэ хөөрэһөөр хүнүүдэй анхарал өөртөө татажа эхилбэ.

— Зүб лэ хэлэнэт, Дэлэгдоржо-ахай. Нээрээшье мүнөө хаалта барижа, ханааб заһажа урдихэеэ болёобди. Энэтнай мини та хоёрой хүшэхүрэхэ ажал бэшэ байха. Таанар, луговодууд, өөһэдөө ямар арга һанамжалха, дурадхаха байнабта? —гээд, хүтэлбэрилэгшэд дам асуудал һураба.

— Туһалаа һаатнай, аргань олдохол юм аабза. Энээхэн хоёр зуугаад алхамай зай соо брезент дэбдеэ һаа, болохол һэн ха гэжэ һананаб.

— Зүб. Складуудтамнай брезентнүүд байха. Аргатайл һаа, абаашажа дэбдигты. Хабараймнай уһан аршаанай сэнтэй юм гээшэ. Яашье уһаяа алдажа болохогүй...

...Хоёр луговод — Жигмитов, Рыксылов гэгшэд гэнтэ жэгүүр ургаһандал, эдэбхитэй болобо. Газарай ган дээгүүр брезент үбилтөөр гаргагдаһан горхоной уһан аяар арбаад модо холо абаашагдаба. Зунай ааяма халуун сагташье һабань дундарбагүй. Хоёр үбгэжөөл ажаллаха хоорондоо һанаһан байһанаа хөөрэлдэжэл ябаба:

— Таряатын сабшалан шадажа элдүүрилбэл, ашаяа харюулдаг юм. Мүнөө жэлэймнай ургаса нёдондоонойнгоо арбан долоон центнерые үлүүлхэл байха. Уһаншье элбэг. Мүнөө июниин эхин болотор хоёр дахин уһалаа хадаа, гурьбадахяа уһалжа үрдихэл байхабди.

— Туршаад лэ үзэе. ««Ургасын баян уһанай хүсэнһөө» гэлсэгшэ һэмнай. Теэд уһан зүндөө ерэхэ бэшэ. Тэрэниие газартаа хүрэтэр урдахуулха хэрэгтэй. Тинхэдээ хүн хамагһаа хүсэтэй бэшэ аал?!

...Июлиин хахад. Үбһэнэй ургаһан гээшэнь! Һэрхээнын таригдаһан дүшөөд гектар газар дээгүүр ябагаар шье гарахын аргагүй: хүнэй бүдэржэ унахаар.

— Зай, «эрьежэ унатараа ургаба» гэхэдээ, нимэл үбһые хэлсэдэг юм һэн даа,—гэжэ Дэлэгдоржо Жигмитович өөрынгөө нүхэр Рыксыловтэй үгэ залгуулна.

— Энээнээ, опять лэ, ямар аргаар хуряажа абаха тухай ноёдтоёо хөөрэлдэхэ болоолди даа,—гээд, Базаржабынь дуугарба.

— Эндэмнай адагынь лэ гектарай арбан табан центнер гараха бшуу даа. Хуряалгын үедэ горитойхон хүсэн хэрэгтэй болохо. Контородо орожо, хүсэ хубаарилгын хараа түсэб тухай мэдэхэ болоолди даа,—гэжэ Жигмитов дурадхаба...

— Хамта дээрээ зургаан трактор — дүрбэнинь «Беларусь», хоёрынь—«Т-20». Тинхэдэ долоон механизатор үгтэхэ. Танай участогта хүрэхэ гү? —гээд, конторо соо тэдээнһээ асуугаа һэн.

...Заводой городогһоо тээ зүүхэнээр тракторнуудай хүнхинөөн таһалдахаяа болибо. Хоёр тракторынь бамбагар ногоохон хүсы үбһэ хирган унагаана. Нүгөөдэнь хатаһыень тармаад, бааллаад ябана. Үшөө тинхэдэ бэшэнинь бухал шэрэнэ, сомоо өөдэ асалжа үргэнэ. Тэрээн хоорондо Доржо, Володя, Ким гэһэн нэрэнүүд үбһэшэдэй ооглолдоон соогуур элихэнээр соностоно. Тэдэнь — энэ участогай үбһэ хуряалсажа байһан механизаторнууд — Доржо Норбоев, Володя Ульянов, Ким Буянтуев, Евгенья Степанова гэгшэд. Бултадаа залуу комсомолшууд — шираг шамбайнууд.

Коммунист Дэлэгдоржо Жигмитович Базаржаб Рыксылович хоёр үбэлһөө эхилээд өөһэдынгөө хэһэн ажалай аша үрые хуряажа, унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй гэхээр хүдэлнэ. Оньһото техникын хүсөөр сомоо хэхэдээ, арайхан гэжэ нюрууень татажа үрдинэ. Үшөө тинхэдэ трактор машинын ябаха аргагүй болдогтой газарайнь ургаса хуряангүй орхихо аалши? Тэдэнэр хоюулан бороотой бүрхэг үдэрнүүдые һамбаашалжа байгаад, алар арба гаран гектар газар гараараа сабшажа абаһан байха юм.

Мүнөө Таряатын сабшалан дээгүүр шарганууд дээрэ сомогдоһон жэрэгэр һүринүүдые харахадаа, эрхирэгэйхид сэдьхэлээ баясадаг, эдэ хоёр луговодой нэрэнүүдые магтан дурдадаг юм.

Мүнөө Дэлэгдоржо Жигмитов Цырендоржо Бадмаев хоёртой дуугаралсажа һуунабди. Цырендоржо Бадмаевич Эрхирэгэй совхозой 1-дэхи отделениие олон жэлдэ хүтэлһэн тула хүдэлмэри тухай, үбһэ, тарян тухай баһал хөөрэлдэхэ дуратай хүн. Тинхэдээ хөөрөөн соогуураа луговодуудай хэжэ байһан ажалые бидэндэ баталжа үгэнэ.

— Мүнөө Онохой гол дээрэ хаалтын баригдаа һаа, бусад отделенинүүд баһал ехээр үбһэ абадаг болохо һэн,—гээд нүхэр Жигмитов хөөрэнэ. Энэ асуудалаар партийна суглаан дээрэшье тэрэ шууд сэхэ дурадхал оруулһан...

Жигмитов 1961 ондо луговод болоһон, мүнөө наймадахи жэлээ газар уһалха хүдэлмэри эрхилнэ. Тэрэнэй даадаг звеногой энэ жэлэйнь хүдэлмэри илангаяа үрэжэлтэй байба. 227 гектарһаа дунда зэргээр 22 центнер үлүүтэй үбһэн гектар бүриһөөнь абтаһан байха юм. Түсэб, уялгань холо үлүүлэн дүүргэгдээ. Үбһэнэй өөрынь үнэшье нилээд хямда болоо.

...Үбгэн коммунистын намтар ута. Бүри гушаад оной эхеэр колхоздо орожо ажаллаһан, комсомолой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, 1928 ондо партиин зэргэдэ абтаһан юм.

Энэ һайн һайхан уг намтарыень мэдэжэ абахадаа, тэрэнэй үнэн шударгы, урагшаа зориһон, һайн һайхан сэдьхэлынь элихэнээр харагдаба. Теэд нимэл түрүү бэрхэ хүнүүд коллективые ходол урагшань таталсажа ябадаг ха юм. Дэлэгдоржо Жигмитович тиимэл хүнүүдэй нэгэниинь юм.

КПСС-эй Загарайн райкомой ба ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө 1967 оной хүдэлмэриин дүнгөөр барюулагдаһан Хүндэлэлэй дэбтэр;

Тэжээл бэлэдхэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эрхим һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө КПСС-эй обкомой ба республикын Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө барюулагдаһан Хүндэлэлэй грамота;

КПСС-эй Загарайн райкомой бюрогой, ажалшадай депутадуудай Загарайн аймсоведэй гүйсэдкомой 1968 оной январиин 18-да абаһан тогтоолой үндэһөөр «Загарайн аймагай эрхим луговод» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ хадаа энэ үбгэн коммунистын эршэтэ ажалые, хүсэл зоригые, сэбэр һайхан сэдьхэлые үшөө дахин гэршэлнэ.

...Эрхирэгэй горхон мүльһэндэ баригдаһаар үнинэй. Тиибэшье булагайнь эхиндэ, ойто хадын хабшал соо тошон халижа, уурал бааяханъ үзэгдэнэ. Тэрэ уурал дундуур хоёр хүнэй хүдэлхэнь бүүдэгэрхэнээр харагдана.

— Эндэһээ тэрүү тэрэ Дэгтын хормой хүрэтэр тэды шэнээн зузаан мүльһэ хүргөө һаамнай, хэды кубометр уһан тогтоогдохо хаб? Тэрэ уһые энээхэн һабын багтаамжа соо секундын тэды сантиметр түргөөр урадхуулаа һаамнай, хэды һара соо уһалхадамнай хүрэхэ байнаб, бодоод үзэл даа, Базаржаб, —гээд, Жигмитовынь дурадхана.

— Таамагшалһанай хэрэггүй ааб даа. Юрэдөө, бүхэли зундаа һаба дүүрэн урдаха уһан тогтоогдохол байха,—гээд Базаржабынь харюусана.

Ихэдээ үнөөхи хоёр луговоднай мүнөө жэлэйнгээ сабшалангай ургасын эхиие эндэһээл тодхожо байна гээшэ.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

АРАДАЙ УНИВЕРСИТЕДҮ

Кинопрокадай республикын эмхитэй хамта Буряадай «Знание» бүлгэмэй эмхи В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал ябуулгада зорюулһан арадай киноуниверситедүүдые байгуулба.

Нарин сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэ, түмэр замшадай клубай, шэлэй заводой, ЛВРЗ-гэй соёлой байшангуудай дэргэдэ иимэ университедүүд байгуулагдаба.

Политическэ гэгээрэлэй республикын байшангай дэргэдэ киноуниверситет һаяар нээгдэхэнь. Һарадаа хоёр удаа хэшээлынь болохо юм. 1970 оной апрель болотор хүдэлхэ түсэбтэй.

Киноуниверситедэй хэшээлнүүд ямар байхаб гэхэдэ, В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай лекци түрүүн уншагдаха, удаань кино харуулагдаха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һара
соо, энэ жэлэй январиин
ногто эдэ университе
шээлнүүд үнгэрэгдөө.
«В. И. Ленинэй түрэһөө
лэй ой—научна ком
илан мандаһан һайнда
залуу наһаниинь», «В.
нэй хубисхалша ажал
эхин», «В. И. Ленин—Р
бисхалша пролетариадай
гэхэ мэтэ темэнүүдээр
нүүд үнгэрэгдэнхэй.
хамта «Ленин тухай
нууд», «Мүнхэ гэрэл»,
Самарада», «Ленин Казан
хэ мэтэ кино хару
байна.

Иимэ киноуниверсите
ниитэдэ ехээр һайшаагд
шээлнүүдтэнь хүнүүд
ерэнэ. Республикын ба
городууд, аймагуудта ара
университедүүдые бай
бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

Ф. МАЛАКШИН

АЖАЛ ХЭРЭГ ТУХАЙГАА ХӨӨРЭЛДЭБЭ

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинедтэ политинформаторнуудай семинар һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Уласхоорондын байдал тухайда «Знание» бүлгэмэй лектор М. Г. Калаганский лекци уншаба. Удаань заводой главна экономист В. И. Кузнецов үнгэрэгшэ
жэлэй даб . дээрэхи дүн
шаа политинформаторнууд
лэжэ үгэбэ. Мүн энэ жэл
тухай хөөрэһэн байна.

Удаань политинформ
уласхоорондын, экономика
мүнис хүмүүжүүлгын а
нуудаар секцинүүд болож
рээд хүдэлбэ. Һүүлээрнь
ажал хэрэг тухайгаа хөө
һанамжа дурадхалнуудаа
Л. УЛАН

Улаан-Үдын судна бүтээлгын за
слесарь Анатолий Васильевич Мак
эдир багаһаа эхилжэ слесариин
жэл һайнаар шудалһан юм. Нүхэр
симов В. И. Ленинэй түрэһөөр 100
ойн хүндэлэлэй социалис мүрыс
эдэбхитэйгээр оролсожо, ажалдаа
амжалта туйлана. Үнгэрһэн жэлэ
түсэбые болзорһоонь холо урид дү
жэ, республикын түрүү слесарьну
зэргэдэ оролсоо. Ажалдаа һайн амж
туйлаһанайнгаа түлөө заводой д
циин үмэнэһөө Хүндэлэлэй грамот
шагнагдажа, мүнгэн шанда хүртөө.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Максимов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фо

ҺУРГУУЛИ—ШАБИНАР—ТУРЭЛХИД

ХУУДАҺАН № 2

«Эрдэмэй табсан—эхин класс һаа» гэлсэдэг. Энэ тон тэй. Юундэб гэхэдэ, хэрбээ үхибүүн эхин классуудта н бэлэдхэл абаһан һаа, саашадаашье урагшатайгаар аха бшуу. Тиимэһээ эхин классуудай багшанарта га эрилтэ табигдана.

һургуулинууд, эхин классай багшанар шэнэ програмда орохоор һахы һалаг бэлдэжэ байна. Тэрэ програмн ёһоор үхибүүд эхин һургуулиие гурбан жэлэй хугада дүүргэдэг болохо. Тэрээн тухай ярилдаан багшаай зүблөөнүүд, педсоведүүд дээгүүр замханагүй.

Гэбэшье хуушан программаар ябажа байһан класд баһал бидэнэй анхарал татаһаар. Багшанарыньшье бинартаа һайн бэлэдхэл үгэхын түлөө оролдожо бай юм бэзэ. Мүнөөдэрэймнай хуудаһан эхин классуудай багшанарта методическа туһаламжа үзүүлхэ зорилготой. Гэбэшье ганса хуудаһаар багшын ажалай орёо асуудалнууд шиидхэгдэшэхэ бэшэ. Тиимэ дээрэһээнь, ямар асуудалнууд танай сэдьхэл зобооноб, ямар һонин арга боломжонуудые олообта, тэдээгээрээ манай уншагшадтай хубаалдахаа, газетэдэмнай бэшэжэ байгыт гэжэ ханданабди.

Мүнөө һуралсалай жэлэй хоёрдохи хахадынь эхилбэ. Үбэлэй амаралтын үедэ саашанхи ажалаа түсэблэһэн багшанар дахяад шабинартаяа уулзаба. Олон нютагуудта багшанарай январиин зүблөөнүүд, семинарнууд үнгэргэгдөө. Тэндэ олон нүхэдэй толгойдо шэнэ бодолнууд түрөө аабза.

Ажалдатнай амжалта хүсэнэбди, хүндэтэ нүхэд!

ҮГЫН УДХА ЗҮБӨӨР ОЙЛГУУЛХА

ад шахуу жэлдэ студентнэпрактика хүтэлбэрилхэһөө һургуулинуудые шалгахын эмхидхэгдэһэн гэгээрэлэй рствын бригадада ходо о ушар тохёолдодог. Тииүдөөгэй аймагуудтахи олоуряад һургуулинуудаар а.

рөө ород хэлээр методистмэһээ буряад һургуулинууд хэлэ заалга хэр зэргээр гдэнэб гэжэ һонирхоо даа. Хүдөөгөөр ябахадаа, багшанарай хэшээлдэ һуушье, муушье талыень доо. Тиимэл ушарһаа хэдолнуудаа багшанартай хуа гэһэн хүм. Юундэ ород гын асуудалаар «Буряад бэшээ юм гэжэ уншагхажа болохо. Эндэ гайье юумэн үгы. Юундэб гэдэхеэр, ород хэлэн бихоёрдохи түрэл хэлэмнай Хоёрдохёор, хүдөөгэй бушанарай олонхинь «Буэн» захижа уншадаг юм жэ тэрээгүүр ябахадаа һэм.

дэр үгэ дээрэ яажа хүһэн асуудал гэхэ гү, он хэлэхэдэ, словарна хү тухай хэлсэхэ болонобди. суудалда олонхи багшанар, дүршэлтэйшье нүхэд һаналаа ехээр табидаггүй гээшэ.

Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай нэгэ һургуулида иимэ ушар үзэгдөө һэн. Гурбадахи классай һурагша ном сооһоо багахан текст яһала ульгамаар уншажархиба. Багшань удхыень хөөрэхые дурадхаба. Һурагша тоб байса номойнгоо үгөөр удхыень хөөрөөдхибэ. Һүүлдэнь багша уншаһан юумэнэйнь удхаар асуудал табиба. Теэд... мүнөө һаяхан удхыень хөөрэһэн һурагшань асуудалда харюусажа шадабагүй. Гадна һурагшадынь олон ород үгэнүүдые ойлгоогүй байшоо. Үгыень ойлгоошьегүй һаа, хүүгэдэй сээжэнь һонор тула, хэшээлдэ гараһан текстээ сээжэлдэжэрхинэ ха юм!

Дээрэ дурсагдаһаншуу дутагдалнуудые Яруунын аймагай Нарһатын дунда болон эхин һургуулинуудта обёорообди...

Үгые зүбөөр үгүүлжэ һургалга словарна хүдэлмэритэй нягта холбоотой юм. Хүдөө тосхоной буряад үхибүүдэй олонхинь долоо наһа гүйсэжэ һургуулида ороходоо, анха түрүүшынхеэ ород үгэ соносоно. Тиимэһээ одоол түрүүшынь алхамһаа эхилжэ үгые зүбөөр үгүүлжэ, һонор шэхэтэй, хурса нюдэтэй болгохо шухала. Энэ юун бэ гэхэдэ, түрүүн соносоһон үгынгөө зүб үгүүлэлые шэхэндээ хадуужа, ямараар бэшэтдэгыень нюдөөрөө хараад, һанажа абаха болоно бшуу.

Зүгөөр олонхи ушарта шабинартаа этигээгүй һаа гү, али бэлэн мүрыень хаража гү, юрэдөөл багша өөрөө уншажа үгөөд, өөрөө оршуулаад лэ дүүргэдэг. Шабинарынь ойлгоошье һаа, үгышье һаа, шагнаад һууха. Тэрэ тон буруу гэжэ һанагдана.

Ород үзэглэлдэ ороһонойнгоо һүүлээр гурбадахи-дүрбэдэхи хэшээлһээ эхилжэ шэнэ үгэ (плакат дээрэ томоор бэшэхэ шухала) шабинар нюдөөрөө хараха ёһотой. Шэнэ ород үгэ заатагүй сохилтын тэмдэгтэй байха. Сохилтын тэмдэг (ударение) юун гээшэб, юундэ хэрэгтэй юм гэжэ эгээл түрүүшын үдэрһөө ойлгуулхада, хүүгэдэй саашадаа ород хэлэ шудалха хэрэгтэ ехэ туһатай байха бшуу. Тиихэдээ сохилтогүй аад, тодо бэшээр үгүүлэгдэдэг аялганиинь ондоо бэхээр илгагдан бэшэгдэһэн байбал һайн һэн. Жэшээнь, школа, часы, весна, осень г. м.

Хоёрдохи шухала юумэнь иимэ: багшынгаа шэнэ үгые зүбөөр үгүүлхые шабинар шагнаха. Һүүлдэнь бэрхээр үгүүлдэг үхибүүн шангаар тэрэ үгыень хэлэхэ. Тэрэнэй удаа ондоо үхибүүд уншаад, хамагай һүүлдэ хоороороо үгүүлхэ болоно.

Илангаяа буряад үхибүүдэй ядалдадаг, хүшэр хашалган абяануудта онсо анхарал хандуулха шухала. Эдэ абяанууд: в, ф, ч, щ, к, ц — хүшэр гэжэ тоологдоно. Гадна зэргэлһэн хашалгануудые анхарха хэрэгтэй. «Класс», «страна» гэжэ үгэнүүдтэ «кл», «ст» зэргэлһэн хашалганууд.

Гурбадахи шухала зүйл юун бэ гэхэдэ, багша шабинараа үгтэһэн үгые зүбөөр үгүүлжэ һургаад, тэрэнээ «задалха». Жэшээнь, «окно» гэжэ үгые үе үеэрнь таһалба. Үгэ «задалалгада» үхибүүд өөһэдөө хабаадаха. Ямар үень ямараар үгүүлэгдэнэб, ямар үедэнь хэды абяан бэ гэжэ элирүүлбэ гэлэйбди: ок-но. Хоёрдохи үень эли соностоһон, сохилтотой аялган абяантай, зүгөөр нэгэдэхи үень хүшэр. Юуб гэбэл, нэгэдэхи үеын эхиндэ байһан аялган абяан тодо бэшээр үгүүлэгдэнэ. Тиимэһээ эндэ «а» бэшэ «о» бэшэгдэдэг гэжэ үхибүүд мартахагүйгөөр хадуужа абабал, хожомоо диктант бэшэхэдээ алдахагүй.

Нэгэдэхи класста түрүүшын үдэрнүүдтэ словарна хүдэлмэреэ багша буряад хэлэн дээрэ үнгэргэнэ aaб даа. Саашань дадхуулан, ород хэлэн дээрэ хэдэг болохо юм бэзэ.

Дүрбэдэхи шухала зүйл гэхэдэ, үхибүүд үгынгөө удхые харуулха. Үгын удха хэлэжэ үгэлгэдэ гансал оршуулгын арга бага. Оршуулхаһаа гадна, хэрэгтэй юумэнүүдые харуулхада болоно. «Окно» гэжэ үгэ гарахадаа, сонхо харуулха юм aaб даа. Хэрбээ глагольно үгэнүүд һаань, үйлэ харуулха хэрэгтэй. «Зашел», «вышел», «принеси», «отнеси» гэжэ глаголнуудые гарахадаа, хэн нэгэн заагдаһан үйлэ дүүргэхэ болоно бшуу.

Үгышье һаа, зарим үгэнүүдые антонимуудай гү, али омонимуудай туһаламжаар ойлгуулжа болоно. Жэшээнь: «смелый — храбрый», «смелый—трусливый».

Заримдаа ород гү, али буряад хэлэн дээрэ удхыень тайлбарилхаар үгэнүүд дайралдадаг. «Инженер» гэжэ үгые нигэжэ тайлбарилха: техническэ дээдэ һургуулитай хүниие и н ж е н е р гэдэг.

Үгын удха дээрэ хүдэлхэ тухай дээрэ хэлэгдэһэн арганууд үгтэһэн материалһаа дулдыдан хэрэглэгдэхэ юм бэзэ. Юрэдөөл, хэшээл бүхэндэ 2-һоо 6—8 хүрэтэр шэнэ үгэнүүд дайралдаха.

Табадахи зүйлнь — шэнэ үгые хадуулга. Сэхэ гү, али гэдэргэ оршуулга хэрэглэжэ, шэнэ үгэ хадуулгажа боломоор Үгышье һаа, шэнэ үгтэһэн үгэтэйгөөр мэдүүлэл зохёолгохо. Хэрбээ үхибүүн шэнэ үгын удха зүбөөр ойлгоһон байбал, зүбөөр оршуулжашье, мэдүүлэл зохёожошье шадахал.

Тиигээд лэ саашань текстээ уншажа захалха юм aaб даа. Уншалгын үедэ багша хэды дахин шэнэ үгэнүүдтээ хүүгэдэй анхарал хандуулха.

Шэнэ үгэнүүд дээрэ хүдэлэлгэ энэ тэдыгээр дүүрэшэхэ бэшэ. Шабинарайнтаа хадууһан үгэнүүдээ ядамаггүй хэрэглэдэг болоторнь багша тэдээндэ анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Игэжэ хэшээлһээ хэшээлдэ таһалгаряагүй словарна хүдэлмэри ябуулжа байдаг багшанарай һурагшад уншаһан юумэнэйнгээ удхаар асуудалда харюусахадаа ядалдадаггүй, ород хэлэндэ бэрхэршье, бэлээршье һурадаг.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА,
педучилищиин методист.

Бэшүүрэй аймагай Харланай найман жэлэй һургуулида Искра вна Норбоева үнинэй хүдэлдэг. Тэрэ нүхэрнай эхин классуудалдаг.

Һаһанайнгаа хорёод гаран жэлые арадай гэгээрэлдэ зорюулха Искра Нимаевна баян дүй дүршэлтэй болоо юм aaб даа. б гэхэдэ, Искра Нимаевна туйлаһан амжалтаараа һанаагаа гүй. «Бэдэрхэ, шэнэ арга боломжо бэдэрхэ» гэһэн дүрим бүриин ажалайнь зорилго юм. Тиимэл хадаа үнинэй багша тельственна шан хайрада, олоной баясхаланда хүртэнги.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багша И. Н. Норбоева хэшээлээ үнгэргэжэ бай.

О. МЕРКУЛОВАЙ фото.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

хан Нарһата тосхондо Ярууаймагай эхин классуудай багай научно-практическа зүбнгэрөө. АймОНО-е даагша Пунцуковой элидхэл шагнабагшанар өөһэд өөһэдынгөө онуудые хэлээ.

гаяа шэнэ программада н орохо тухай асуудал бү һонирхуулаа. Юундэб гэхэнай аймагай бүхы һургуута 1969—1970 онуудай һуай жэлдэ нэгэдэхи класста д гурбан жэлэй програм һураха. Бүхы һургуулинууд нэгэдэхи классуудта хү багшанар үнинэй томилогй. Тэдэнэрэй зариманиинь и семинарта ябаһан юм. Сеай бэлэдхэл гараагүйшүүл ческа нэгэдэлнүүдгээ лекажа, өөһэдынгөө мэргэжэл уулхэ ёһотой. Шэнэ про багшанарай урда шэнэ табина ха юм.

зуура эндэ багшанарай нь һэшхэлһээ олон юумэ дадаг, дулдыдахашье бай. Энээнии гэгээрэлэй минисн зүгһөө һаяхан үнгэргэс шалгалтын хүдэлмэринүүд а.

һатын дунда һургуулида хүг эхин классуудай багшана һурагшад нэрлэгдээшэ шалн хүдэлмэри эрхимээр дүүр Жэшээнь, багшанар М. А. Лоай, Г. А. Кузнецовагай һурагшад ород хэлэ болон арифметикээр «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа. Эдэмнай туд тудтаа 40өөд шахуу шабинартай юм. Тиихэдэнь, Тулдуунай, Улхасаагай эхин һургуулинуудай һурагшад бирагүйхэн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Шалгалтын хүдэлмэринүүд бултандань адли байгаа ха юм!

Гэхэтэй хамта буряад үхибүүд ород һургуулида һурахадаа угаа ехээр ядалдана гэжэ үнинэй ажаглагдаа. Хүдөөгэй үхибүүд булта саадта ябажа, түсхай бэлэдхэл гараха аргагүй бшуу. Хараад үзэе: Эгэтын дунда һургуулиин эхин классуудта туд бүринь долоо-найман хүн министерствын шалгалтаар муу сэгнэлтэ абаа. Тэдэнэй олонхинь буряад үхибүүд. Буряад классуудта һурадаг үетэниинь һайн бэлэдхэлтэй байха юм.

Научно-практическа зүблөөн дээрэ эдэ бүхы асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Хоёр нюдэнһөө саагуур хүдэлдэг багшанарые ажалһаань сүлөөлжэ, бэлэдхэлтэй хүнүүдые уриха тухай хөөрэлдөөн болоо. Мүн баһа бага комплектнэ һургуулинуудые үсөөлхын тула найман жэлэй болон дунда һургуулинуудай дэргэдэ интернат барюулха шухала. Энээндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд нэн түрүүн һаналаа табиха бэзэ.

Ц. НИМАЕВА,
аймОНО-гой инспектор.

РЕПОРТАЖ

ЗУРГААТАЙ БАЯР, ТЭРЭНЭЙ НҮХЭД

Арба юһэн гар тэрэ дороо ургэгдөөд, һурагша бүхэн тоб байтар харюусахаар бэлэн байһанаа мэдүүлбэ. Эгээл хойто партада һууһан булхагархан хасартай, мойһон хара нюдэтэй хүбүүн бодоод:

— Хоёр, гурбан, табан, дүрбэн,—гэжэ харюусана.

— Зүб даа, Һуу,—гэжэ багшань хэлээд, хэшээлдээ хожомдожо ерэһэн Баярай урдаһаа хараадхиба.

— Баяр, ерэл даа наашаа, —гэжэ багша ооглобо.

Зургаатайхан Баяр багшынгаа хажууда ошоод, юун гэжэ асуухыень хүлеэһэн хэбэртэй шарайшалба.

— Классһай хэды сонхотойб? Тоолол даа,—гэжэ асуухадань. Баяр баруун гарайнгаа долёобор ёдойлгоод:— Нэгэ, хоёр, гурба, гэжэ харюусаба.

— Оройдоо гурба гэжэ гү?—гээд асууухадань, зургаатай һурагша дахин тоолоожо оробо. Классайнгаа хэды сонхотой байһые үхибүүд сээжээр мэдэдэгшье һаа, һэмээхэнээр, хамар дорхоноо гүбэр-бэшэр тоолоно.

— Баяр, арба хүрэтэр шоотоо татал даа,—гэжэ багшынгаа дахин хандахада, зургаатай һурагша шоотын хажууда ерэжэ, модон шүрэнүүдыень няс-тас татаба.

— Гэдэргэнь тоолол даа,—гэжэ хандахадань. Баяр шоотын шүрэнүүдые нэгэ-нэгээрнь гэдэргэнь татаха мүртөө. Арба, юһэ, найман, долоон...—гэжэ тоолобо.

Уданшьегүй хонхын абяан жэнгиржэ, үхибүүд түлхисэлдэһөөр классуудтаа оробо. Зургаатайхан Баяр юундэшьеб даа нүхэдһөө гээгдэшэбэ. Һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн ленинскэ таһалга соо фотоальбом хаража, зураг бүхэнтэйнь танилсажа һууһаар, хэшээлэй эхилһые обёороогүй ха. Энеэбхилэд гэһэн, аялдар зөөлэн харасатай Ленин багшын шэг шарай анхаран шэртэһэнэй удаа:

— Ленин багша бишыхан ябаһан юм гү?—гэжэ Баярай хандахада, һургуулиин библиотекарь Евдокия Батодоржиевна Самбуева хүбүүнэй ойро ерээд:

— Баяр, хэшээлдээ ошо даа, зай гү?—гэжэ хэлэбэ.

— Һүү-е, хонхо жэнгирээ һэн гү? Оройдоо дуулаагүйлби. Багша хэшээлдэм оруулха гү, aa?

— Ленин багшын бага наһан тухай хожом хөөрэхэб. Бүхы «классаараа ерээрэйгты. Номуудые, зурагуудые харахабди. Владимир Ильич шэнги эрхим һайнаар һураха, хани нүхэдтөө, гэртэхиндээ илдамханаар хандаха хэрэгтэй,—гээд Евдокия Батодоржиевна зургаатайхан Баярые хүтэлөөд, класстань асарба.

Аляа хүхюу багашуул... Энеэдэтэй юумэ хөөрэжэ, гэртэхинөө баясуулжа ябаһан үхибүүд зургаа наһа хүсэжэ, бэлэдхэлэй класста һуралсажа эхилээ бшуу. Тон һонирхолтой юумэ хараад, хэшээлэйшье эхилһые обёоронгүй һааташадаг үхибүүд хаа ганса дайралдашадаг. Яахаб даа, үхибүүд гээшэмнай һүбэлгэн ухаансар, һонюуша, элдэбын юумэ һуража һаладаггүй бшуу. Тиихэдэ Евдокия Батодоржиевна үхибүүн бүхэнтэй намдуу зохидоор хөөрэлдэдэг, ойлгоогүй юумыень ойлгуулхые оролдодог.

Хэшээлһээ шүүд хожомдожо ерэһэн Баяр зэгүйрхэжэ, партадаа ошожо, абяагүйхэн һууба. Тиигэхэ һамбаандань багшань самбар дээрэ тоонуудые аржытар бэшээд:

— Энэ хэды тоо бэлэй, хэн харюусахаб?—гэжэ асууба.

— Бэлэдхэлэй класста 19 үхибүүд һурана, бултадаа зургаа наһа гүйсэһэн. Ерэхэ жэлдэ һуралсалай шэнэ программада орохые бэлдэнэбди. Хэрбээ нютагаймнай үхибүүд бултадаа хүүгэдэй саадта ябадаг һаа, һурагтүй ульгамханаар һураха һэн,—гэжэ бэлэдхэлэй классай багша Цырен-Долгор Галсановна Лыгденова хөөрэнэ.

Бэлэдхэлэй класста ороһон зургаатай үхибүүд тоо тооложо, зураг зуража, дуу дуулажа һурана. Тиигэжэ нэгэдэхи класста һурахын тула тусхай бэлэдхэл гарана. Энэмнай эхин классуудые гурбан жэлэй программада оролгын бэлэдхэл ха юм.

Уданшьегүй хонхо жэнгиржэ, хэшээл дүүрээ гэжэ багшань мэдүүлбэ. Ахамад классуудай һурагшад бүлэг бүлэгөөрөө суглараад, уран зохёолой, эрдэм техникын хүгжэлтэ тухай арсалдана. Харин аляа хүхюу, һүбэлгэн ухаансар нүхэдөө дахуулһан Баяр ленинскэ таһалгада ороод, үнөөхил фотоальбомоо һэхэжэ оробо...

М. ОСОДОЕВ,
манай тусхай корр.

Зэдын аймагай
Инзагата нютаг.

„ҮЗЭГЛЭЛ" ИИГЭЖЭ ҮХИБҮҮДТЭЙ ЗУГААЛАА...

Ородой элитэ ехэ багшанар К. Д. Ушинский, Л. Н. Толстой болон бусад хүүгэдэй сэдьхэл хангажа, тэдэниие ходо баясуулан, урма зоригыень тэдхэжэ байха гээшэ хүн болохо ябадалдань ехэ удха шанартай юм гэжэ зааһан байдаг.

Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тула мүнөө үеын багшанар элдэб һонирхолтой аргануудые бэдэржэ, үхибүүдэй ухаан бодолдо мартагдашагүй үндэһэ һуури табиха гэжэ оролдоно. Тэдэнэй нэгэн—«Үзэглэлэй» һайндэр.

Тиимэ һайндэрнүүд манай республикын буряад һургуулинуудта үсөөн үнгэрэгдэдэг. Теэдшье тэрэниие яажа үнгэргэхэб гэжэ зарим залуу багшанарай мэдэдэггүй дээрэһээ, өөһэдынгөө дүй дүршэлһөө хубаалдаха тэжэ шиидэһэн байнабди.

Тон манай зохёоһон гуримаар үнгэргөөшьегүй һаа, зарим үйлэнүүдыень халан абаад, өөрынгөө ухаанһаа нэмэхэдэ болоно. Энэ һайндэр яажа үнгэргэхэб гэһэн түсэб хоёрдохи четвертиин эхеэр табиха шухала. Тэрэ түсэбөө түрэлхидэй сүлаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ. Түрэлхидтэ удха шанарыень хөөрэжэ үгэхэ, тэдэниие һонирхуулха. Түрэлхидэй зүгһөө 2—3 хүнһөө бүридэһэн комисси һунгахада боломоор.

* * *

Комиссиин гэшүүд һайндэртэ бэлдэхэдэнь багшада туһалха зорилготой. Үхибүүдтэ бэлэг бэлдэхэһээ эхилээд, хүдэлмэри барагдаха һэн гү даа? Үхибүүдтэ үгтэхэ бэлэг үнэтүйхэн, өөһэдтэнь тон лэ хэрэгтэй юумэнүүдһээ бүридэхэ юм. Жэшээнь: ном, шэрэ, карандаш гү, али үһан шэрэ, хамарай пулаад, шүдэнэй щётко ба порошок гэхэ мэтэ.

Мүн түрэлхид класс шэмэглэлгэдэ хабаадалсаха. Лозунтнуудые бэшэхэ, урдаа зүүхэ томо үзэгүүдтэй карточкануудые бэлдэхэ. Эдэ бүхы ажал эдэбхитэй түрэлхидэй гараар бүтэхэ бшуу. Тэрэшэлэн класс бүхэнһөө эрхим һурадаг һурагшадые урихала болоно. Тэдэ һурагшад классай зүгһөө бэлэгүүдтэй ерэхэ: номой хабшуулга, гуурһанай аршуул гэхэ мэтын...

Классай шэмэглэл ямар байхаб? «Үзэглэлөө үдэшэлгэ»—гээд, классай самбар дээрэ гоёор бэшэхэ хэрэгтэй. «Үзэглэлэй һайндэрөөр амаршалнабди!» гэһэн лозунг һургуулиин үүдэндэ улаан бүд дээрэ бэшэгдэнхэй байха. «Бага наһанһаа номдо дурлагты!», «Номоо гамнагты!» гэһэн лозунгнуудые классай ханада үлтэхэ.

«Эдэ номуудые уншагты»! гэһэн гаршаг энэ үдэртэ бэлдэгдэһэн номой тусхай- тагай дээдэ талада халаха. «Түрүүшын алхам» гэжэ темэдэ бэлдэһэн ханын зурагуудай монтаж номой тагһаа холохон бэшэ үлгөөтэй байха. Энэ үдэртэ зорюулан гаргаһан ханын газетэ байгаа юм aaб даа.

Баһа намарһаа хойшо үхибүүдэй бэшэһэн юумэнүүдэйнь, зурагуудайнь выставкэ эмхидхээ һаа, сугларагшадые һонирхуулхань лабтай.

Алфавидай 36 үзэгүүд нэгэ-нэгээр тэбхэр сагаан, хатуу саарһан дээрэ томонуудаар бэшээтэй байха.

Хоёр ехэ номой дүрсэ картонһоор хэхэ. Гадарынь «Үзэглэл» ба «Түрэлхи хэлэн» шэнги тон адляар зураатай байха. Хатуу тэбхэр саарһан дээрэ «А» үзэгүүд үхибүүдэй тоогоор бэшэгдэхэ. (Эдэниие үхибүүн бүхэн баруун гартаа баряад байха юм).

Һайндэрэй эхилхэдэ, багша класс тухай, үхибүүд тухайдаа, тэдэнэй юу хэжэ шадаха болоһон тухайда уран гоёор, гансал һайн талыень баримталан хөөрэжэ үгэхэ. Багшын хөөрөөнэй дүүрэхэлээр, үхибүүд булта урда гаража зогсобод. «А» үзэгүүдээ гартаа баринхай. Гадна үбсүүн дээрээ нэгэ-нэгэ үзэгүүдые зүүнхэй. Тэдэнэр «Үзэглэл» тухай хөөрөө эхилхэнь.

Булта: Хүндэтэ аба, эжынэр, эгэшэ, аханар, багшанар! Бидэ таанарые «Үзэглэл» үзэжэ дүүргэһэн эгээл түрүүшынгээ амжалтаар амаршалнабди!

Нэгэдэхи һурагша: Эгээл түрүүн һургуулида эртэ намар орообди.

Булта: (гартаа бариһан «А» үзэгүүдээ үргөөд)

Энэ «А» үзэг
Эндэ мэдэхэ болообди.

Хоёрдохи һурагша: Үзэг мандаа танюулһан «Үзэглэлнай» арюухан. («Үзэглэл» өөдэнь үргэн харуулна)

Гурбадахи һурагша:
«Үзэглэлые» һэхэнэбди,
Үдэр бүри үзэнэбди.
Мэдүүлэлээр хэлэнэбди,
Мэдээгүйгөө мэдэнэбди.

Булта:
Үнэн бодол түрүүлһэн
«Үзэглэлнай» арюухан.

Дүрбэдэхи һурагша:
Үбэлэй тэн һарада
«Үзэглэлөө» дүүргээбди.
Одоо иигээд байхадаа
Ондоо ном дэлгэхэбди.

Булта: Үнэтэ эрдэм барюулһан
«Үзэглэлнай» арюухан.

Пионер: Хэн таанадые уншуулжа, бэшүүлжэ һургааб?

Булта: Багша, «Үзэглэл!»
(Газааһаа «Үзэглэл» ороно).

Үзэглэл: Мэндэ амар, хүүгэд! Таанар, намайе хүлеэгээ гүт?

Һурагшад: Тиигээ. Хамаг һургаалайш түлөө шамдаа булта баяртайбди.

Үзэглэл: Һайн даа. Баярлалаб. Багшатнай уншуулжа, бэшүүлжэ һургаал. Өөһэдөөшье таанад яһала оролдоот даа. Зүгөөр, би таанадые хамаг юумэндэ һургаагүйб. Тиимэһээ ойлгоһон эрдэмээ үшөө ехээр дээшэлүүлхыетнай танда нэгэ ном бэлэглэхэм. («Үзэглэл» газаашаа гараад, «Түрэлхи хэлэн» гэжэ ном хүтэлөөд ерэнэ).

Түрэлхи хэлэн:—«Сайн, хүүгэд!

Һурагшад:—Сайн!

Үзэглэл: Ши һурагшадай уншажа, бэшэжэ һураһан баярай һайндэртэ ерээлши.

Түрэлхи хэлэн: Зай, уншажа, бэшэжэ һураабди гэнэ гүт? Һайн лэ гээшэ. Тиигэбэл намайе уншаха гүт?

Һурагшад: Уншаха.

Түрэлхи хэлэн: Танилсая, хүүгэд! Уншагты намайе.

(эрьелдээд үгэнэ).

«Түрэлхи хэлэн»—гэжэ үхибүүд шангаар уншана. Уншаһан хойнонь («Түрэлхи хэлэн» хүн бүхэндэ хубаагдана).

Түрэлхи хэлэн: Хашалган үзэгүүд бии гүт?

Һурагшад: Бии!

Түрэлхи хэлэн: Аялган үзэгүүд бии гүт?

Һурагшад: Бии.

Түрэлхи хэлэн: Зай, тиигээ һаа, таанад ямарнууд оньһон үгэнүүдые мэдэхэ болообта? Маанадта хэлэжэ үгыт, тон анхаралтайгаар шагнахабди.

«А» үзэг: «А» үзэг эрдэмэй дээжэ, аяга сай эдеэнэй дээжэ.

«Б» үзэг: Багша Ленинэй һургаал һайхан, Байгал далайн үһан һайхан.

«В» үзэг: Вождь Ленин—багшамнай.

«Г» үзэг: Ганса сеэл гал болохогүй, ганса хүн айл болохогүй.

«Д» үзэг: Дүрөөгүй эмээл байхагүй, дүримгүй бэшэг байхагүй...

Энэ мэтээр бусад үзэгүүдтэнь зохисотой оньһон үгэнүүдые олохо гү, али үзэгэй удхада тааруулан хоёр мүртэй шүлэгхэнүүдые һанахада болохо.

1-дэхи пионер: Хүндэтэ дүүнэр, манай һургуулиин пионернүүд, бэшэшье һурагшад, таниие «Үзэглэл» дүүргэһэнтэйтнай дашарамдуулан амаршалнабди. Таанарай уншажа, бэшэжэ һураһанда тон ехэ баяртайбди. Номойнгоо хуудаһа нугалжа гутаахагүйнтнай тула номой хабшуулгануудые бэлэглэнэбди. (Хубаана).

2-дохи пионер: Номоо уншахынгаа урда тээ гараа угаагты, хуудаһыень бү нугалагты. Ном хэблэжэ гаргаха гээшэмнай хүнгэн хэрэг бэшэ юм.

Пионернүүдэй амаршалһанай, тэдэнэй дуу, шүлэгөө хэлэһэнэй һүүлээр нэгэдэхи классайхид өөһэдынгөө наада харуулха. Ямар наада бэелүүлхэеэ, шүлэг, дуу, зүжэг хэрэглэхэеэ багша бүхэн өөһэдөө мэдэнэ бэзэ.

Наадаяа харуулжа дүүргэмсээрээ, мэдүүлэл-мэдүүлэлээрнь карточканууд дээгүүр бэшэһэн «Манай һургуули» гэжэ рассказ уншалган эхилхэ. Тус рассказые өөрынгөө һургуулиин түүхэтэй зохилдуулан, ойлгосотой, тодо хурса үгэнүүдээр багша өөрөө зохёожо шадана бэзэ. Зүгөөр класс соо хэды үхибүүд бэ, тэды мэдүүлэлһээ рассказ бүридэхэ. Рассказай удха хүмүүжүүлхы удха шанартай байхань ойлгосотой aaб даа.

Һүүлээрнь һайндэртэ уригдаһан, тэрэнэй бэлэдхэлдэ хабаадалсаһан библиотекарь һурагшадые амаршалаад, таг дээрэ байһан номуудые харуулжа, библиотекэһээ ном абажа уншадаг гурим тухай тобшохоноор хөөрэхэ.

Тэрэнэй һүүлээр зорюута уригдаһан почтальон телеграммын бланк дээрэ томо үзэгүүдээр бэшэгдэһэн амаршалгануудые һурагша бүхэндэ барюулха. Тэдэнь багшанарһаа, пионерскэ, комсомольско организацинуудһаа, мүн дирекциин зүгһөө бэшэгтэй.

Улаань түрэлхидэй концерт эхилхэ. Хэнэй эжы, хэнэй аба юу хэжэ шадахаб? Хэн нэгэн дуулаха, хоёрдохинь гоёор шүлэг хэлэхэ, гурбадахинь богонихон аад, няд гэмэхэн онтохо хөөрэжэ үгэнэ aaб даа. Гоёор хатаржа шадаха хүн байбал, хатар харуулна бэзэ. Түрэлхид ямар концерт харуулхаяа багшатай түрүүн хэлсүүжэн.

«Үзэглэлэй» һайндэр үхибүүнэй, түрэлхидэй, багшанарай сайлалгаар дүүрэхэ. Сайлалтые һургуулиин столоводо (хэрбээ столовын үгы һаа, уужам классай таһалга соо) эмхидхэжэ болоно. Сайлалга эмхидхэлгэдэ түрэлхид хабаадана aaб даа. Амтатайгаар кисель, компот шанаха, пирожки бариха хүн тэдэнэй дунда олон ха юм.

«Үзэглэлэй» һайндэр һайнаар үнгэргэжэ шадабал, үхибүүдэй ухаан бодолдо хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй бшуу. Гадна багша түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоо барисаан улам бэхижэн, шабинарай саашанхи хүмүүжүүлгэдэ нүлөөтэй байханъ мэдээжэ.

А. ОРБОДОЕВА,
БурАССР-эй габьяата багша.
Б. МУХУСАНОВА,
арадай гэгээрэлэй отличник.

Яруунын аймагай
Эгэтын адагай һургуули.

АЯНШАЛГАҺАА БУСАБА

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Мухар-Шэбэрэй аймагай дунда һургуулинуудта һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадые эрхим һайнаар дүүргэгшэд олон байба. Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиһаа Х. Цыдыпов, Мухар-Шэбэрэй — Н. Утенкова, Суужгын — Г. Дондукова болон бусад хамта 10 һурагшад үбэлэйнгөө амаралтын үдэрнүүдтэ дурасхаалта газарнуудаар аяншалжа ерээ. Эдэнэр Улаан-Үдэ, Эрхүү, Красноярск, мүн В. И. Ленинэй байһан Шушенска городуудта хүрэһэн байна.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ОЛООР БОДХООГДОНО

Һүүлэй жэлнүүдтэ Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой барилгашад малай байрануудые, мүн малшадай байха гэрнүүдые олоор бариба. Үнгэрһэн жэлэй туршада байрын зургаан гэр, амбулатори, эхин һургуулиин шэнэ байшан барижа бэлэглэһэн юм.

Мүнөө эндэхи барилгашад ороо-һо таряа хадагалха склад, бусад барилгануудые шэнээр бодхоожо байнхай.

В. ВЕДЕРОВ.

СЕМИНАР БОЛОБО

ТУРУНТАЕВО. Эхин классуудай һуралсалые эрид һайжаруулха, мүн һургуулиин үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалаар аймагай багшанарай семинар һаяхан үнгэргэгдөө. Эндэ хабаадалсаһан эхин классуудай багшанар Л. Ф. Никандрова, Н. Г. Штырина гэгшэд һуралсалай шэнэ программада ороһон тухайгаа, мүн өөһэдынгөө ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай һонирхолтойгоор хөөрэһэн байна.

Гадна үхибүүдэй үбэлэй амаралтын ямараар үнгэрһэн тухай, саашадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам һайжаруулха тушаа асуудалнууд энэ семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдөө.

И. ДУНАЕВ.

БАГШАНАР ЗҮБШЭБЭ

Ургажа ябаа залуу үетэндэ эрдэм болбосорол, эрхим хүмүүжэл олгохо гээшэ гүрэн түрын шухала зорилго. Эдэ зорилгонуудаа али зэргээр бэелүүлжэ байһан тухайгаа Хяагтын аймагай багшанар һаяхан үнгэргэгдэһэн өөһэдынгөө конференци дээрэ зүбшэн хэлсэбэ.

Эхин һургуулинуудые гурбан жэлэй һуралсалда оруулалгатай дашарамдуулан, багашуулые һайнаар хүмүүжүүлхэ, эхин һуралсалай шанарые һайжаруулха асуудалда багшанар гол анхаралаа хандуулаа. Энэ асуудалаар аймагай гэгээрэлэй таһагай инспектор А. И. Сизова элидхэл хээ. Үгэ хэлэһэн олон багшанар һуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриндэхи зарим дутагдалнуудые шүүмжэлһэн. Түрүүшүүлэй үльгэр жэшээтэ ажалые олоной шадабари болгохо тушаа һанамжа оруулһан байна. Мүн багшанарай нэрэ хүндэ тухай хөөрэлдөөн болоо.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Ф. Елизов, республикын Гэгээрэлэй министерствын инспектор Д. Г. Номтоев конференцидэ хабаадалсажа үгэ хэлэһэн байна.

Конференцидэ хабаадагшад уласхоорондын байдал тухай Н. Ф. Солдатовай һонин лекци шагнаба.

С. БАДМАЕВ.

НАЛГАЙ ЗОХИДООР...

Загаһата тосхоной эдеэ хоолой магазин соо хүн зон олоороо сугларанхай. Уданшьегүй дүшөөд наһанай нэгэ хүн өхэл яаража ябаһан хэбэртэй, орожо ерэмсээрээ:

— Лена, би аяар Хүсөөтэһөө ябанаб, яаралтайб. Намда ооһоргүйгөөр юу хээ үгыш даа, — гээд наймаалагша эхэнэртэ дүтэлхэдэнь, эндэ байһан зон шуугалдаба. Наймаалагша эхэнэр, зоной дарья табилдашахада, түбшэн дарyу зантайгаар тэдэндэ хандажа:

— Холын малай фермэһээ хонишод, малшадай эдеэ хоолдоо ерэхэдэнь, бидэнэр эдэнэртэ ооһоргүйгөөр наймаалха заабаритайбди, — гээд Елена Эхиритовна Наглаева тэдэндэ ойлгуулба.

Нүхэр Наглаева эдеэ хоолой магазинда аяар арбан долоодохи жэлээ худалжа байна. Худалдан абагшадтаа ходо налгай зохидоор хандадаг, ажалдаа шадабари, дүршэлтэй болоһон наймаалагша.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ наймаалагша Е. Наглаева коллектив соогоо түрүү һуурида ябана. Энэ нүхэрнай үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр наймаанайнгаа түсэб 112 процент дүүргэө. Бэрхэ наймаашамнай энэл гээшэ, — гээд тэндэхи сельпогой правлениин түрүүлэгшэ Б. Ш. Дондуков хөөрэнэ.

В. ЧИМИТОВ,
студент.

Хэжэнгэ.

ПАРТИИН ЗЭРГЭ УРГАНА

ВАРШАВА. (ТАСС). IV ба V съезднүүдэй хоорондо (1964—1968 онууд) Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин зэргэдэ 717 мянган хүн, тэрэ тоодо 350 мянга шахуу хүдэлмэришэн, 101 мянга гаран таряашан, 47 мянган инженер ба техникүүд ороһон байна. Партида абтагшадай 42 улүүтэй процентнь 25-һаа залуу наһатай хүнүүд гээд ПАП агентство мэдээсэнэ. Эдэ мэдээнүүд ПОРП-гэй ЦК-гай орган болохо «Нове дроги» гэжэ журналай январиин номерто толилогдоһон байгаа. Мүнөө үедэ партиин гэшүүдэй тоогой 2 миллион улүүтэй хүн болоод байхада, тэрэнэй тоогой талада бэшэ, харин шанарай талада гол анхарал хандуулха хэрэгтэй гээд журнал бэшэнэ.

ДРВ-дэ буудуулан унагаагдаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай арадай армиин зенитчигүүд Тхайбинь провинцида январиин 10-да американ тагнуулай самолёт буудажа унагаагаа.

ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Вьетнамай Демократическа Республикын газар дээрэ хамта дээрэ 3.259 американ самолёт буудуулан унагаагдаа.

Вашингтондо һанаагаа ехээр зобоно

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикые дипломатическа талаар мэдэрхэ тухай Швециин правительствын шиидхэбэри Вашингтоной тусхай тушаалтадай һанаа горитойгоор зобоогоо. Энээниинь шиидхэбэридэ гүрэнэй департаментын хандалга гаршалжэ үгэнэ.

«Швециин правительство өөрынгөө шиидхэбэри гаргаха эрхэтэй» гэжэ заабашье, хэблэлэй асуудалнуудай талаар гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Р. Макклоски январиин 10-да пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдөө, Швециин правительствын энэ алхамые муушалха һэдэлгэ хээ. «Тус шиидхэбэри Зүүн-Урда Азида амгалан байдал хангаха хэрэгтэ туһалжа шадахагүй гэжэ США-гай правительство тоолоно» гээд тэрэ мэдүүлһэн байна.

Вьетнамда Вашингтоной бэелүүлдэг политикые эсэргүүсэн буруушаалтын тэмдэг болгон, США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдһээ тэрьелһэн 155 американ сэрэгэй алба хэгшые Швеци мүнөө байрлуулдаг гэжэ дурагүйлхэжэ байһанаа Макклоски элирхэйлэн мэдүүлэө.

БОКС

РОССИН ТҮРҮҮ ҺУУРИИН ТҮЛӨӨ...

Алас-Дурна зүгэй зоныг боксернуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ — гурбадахи, дүрбэдэхи үдэрэй тулалдаанууд үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөнэй гурбадахи үдэр — манайда айлшаар ерэһэн бүхы городуудай спортсменүүд — түрүүшын хоёр үдэрэй тулалдаанда шүүжэ гараһан боксернууд рингдэ гаража, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсахын түлөө хоорондоо тулалдаа. Энэ үдэр хамтадаа 44 боксер наадаһан байна.

— Мүрысөөнэй гурбадахи үдэрэй наада эхилхэмнай. Рингын улаан буланда СССР-эй спортын мастер Валерий Стрельников (Буряадай АССР), хүхэдэнь — нэгэдэхи разрядтай Геннадий Евсюков (Сахалин), — гээд судья-информаторай соносхоходонь, нэрьемэ альга ташалган зэдэлшэбэ.

46—48 килограммай шэгнүүртэн сооһоо түрүүлэн мүрысэжэ эхилһэн эдэ хоёр боксёр гонгын зэдэлхэтэй сасуу тулалдажа оробо. Эндэ манай мастер нэгэдэхи раундын туршада нүхэрөө торгоонгүй шүүжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн энэ шэгнүүртэн сооһоо Шэтын областиин Владимир Чугуевский Яхадһаа ерэһэн боксер Андрей Брезгаловые очкогоороо диилэжэ, гурбадахи һуури эзэлнэ.

Яхадай АССР-һээ ерэһэн боксер, спортын мастер Юрий Федоров (48—51 килограмм) Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэ, Алас-Дурна зүгэй сэрэгэй округой, хизаарай чемпион, спортын мастерта кандидат Михаил Езута гэгшые нокдаунда оруулжа байгаад шүүжэрхёо. Энэ шэгнүүртэ гараһан манай бүхэ — спортын мастерта кандидат Бато Нимаев шадамар бэрхэ боксер, Амарай областиин чемпион Константин Ли Дин Хүн гэгшэтэй уулзабашье һаа, урда үдэрэйхидэл адли һайнаар, шуран бэрхээр тулалдажа, нүхэрөө очкогоороо диилэһэн байна.

Тулалдаанай гурбадахи үдэр Буряадай АССР-һээ арбан, Хабаровскын хизаарһаа найман, Шэтын областьһоо зургаан, Яхадай АССР, Амарай областьһоо таба табан, Приморинн хизаарһаа дүрбэн, Магаданай, Камчаткын, Сахалинай областьнуудһаа 1-2-3 боксернууд хабаадалсаһан байна. Манай боксернууд сооһоо мастерта кандидат Вячеслав Шевченко Сергеевтэ (Шэтэ) шүүгдэө. Бэшэнинь — мастерта кандидадууд Виктор Доржиев, Агбан Жамбалов, Геннадий Краснопеев, спортын мастернууд Яков Цуй Ю-сен, Валерий Кондаков, Иван Любчек гэгшэд боксын һайн техникэ харуулжа, түгэсхэлэй нааданда оролсохо болоно. Жэшээнь, Виктор Доржиев Геннадий Переверзевтэй (Амарай область) тулалдахадаа, гоё һайханаар, бэрхээршье тулалдаа. Түрүүшын раундын һаял эхилээд ябахада, Виктор нүхэрөө нокдаунда оруулжархиба. Рингын судья Переверзевые нокдаунда оруулхадань, 1.2... 7, 8 гэжэ тооложо ябатараа, «аут» гэжэрхибэ...

Бусад командануудай дундаһаа Хабаровскын, Приморинн хизааарнуудай, Шэтын, Магаданай, Амарай областьнуудай, Яхадай АССР-эй хэдэ хэдэн спортсменүүд шалгаржа, түгэсхэлэй тулалдаанда хабаадалсаба.

Һүүлшын үдэр — түгэсхэлэй тулалдаан. Һонирхолтой энэ тулалдаа харахые хүсэгшэд Ленинэй орденто оперо, баледэй театрта үржа үдэшэ олоороо сугларба. Үдэшын эгэ долоон часта тулалдаан эхилжэ, эгээл хүнгэн бэетэй боксернууд — мастерта кандидат Бато Нимаев (БурАССР), спортын мастер Юрий Федоров (Яхадай АССР) гэгшэд хоорондоо мүрысэжэ ороно. Бато Нимаев манай боксернуудай дундаһаа үнинэй спортсменүүдэй нэгэн юм. Гурбан раундын туршада мастерай урдаһаа эрхим һайн довтолго хэжэ ороһон Бато дүн гаргахада, нүхэрөө очкогоороо диилэжэ, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ болоно.

Түгэсхэлэй нааданда оруулагдаһан манай республикын юһэн спортсменүүдэй хоёрынь лэ шүүгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Манай боксернууд, мастерта кандидадууд Павел Демчук, Геннадий Краснопеев гэгшэд Камчаткын Юрий Соломовто, спортын мастер Алексей Неделяевта (Хабаровск) шүүгдэһэн байна. Эдэнэрэй удаа СССР-эй спортын мастернууд Яков Цуй Ю-сен (БурАССР), Вячеслав Якимчук (Хабаровск) рингдэ гаража, боксын гоё һайхан техникэ, тулалдаа харуулһан байна. Эдэ хоёр боксернууд сасуутаншье һаа, манай айлшан Яковтаа орходоо олон мүрысөө үнгэргэһэн, зоныг болон Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй чемпион гэһэн нэрэ зэргэтэй. Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Яков Цуй Ю-сен нүхэртөө мүхөөгөө абтахаар бэшэ, һайн бэлэдхэлтэй байһанаа тулалдаанай эхилэн сасуу харуулжа ороно. Гурбан раундын дүн гаргахада, манай мастер нүхэрөө очкогоороо диилэжэ, баһал зоныг чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн Буряадай АССР-эй боксернууд, спортын мастерта кандидадууд Виктор Доржиев, Агбан Жамбалов, спортын мастер Иван Любчек гэгшэд түгэсхэлэй энэ тулалдаанда шадамар бэрхээр мүрысэлдэжэ, чемпионой нэрэ зэргэтэй болоо. Эгээл хүндэ бэетэйшүүлэй дундаһаа Александр Пшеничнов (Хабаровск) эрхимлэжэ, чемпио[нэй] зэргэдэ хүртэбэ.

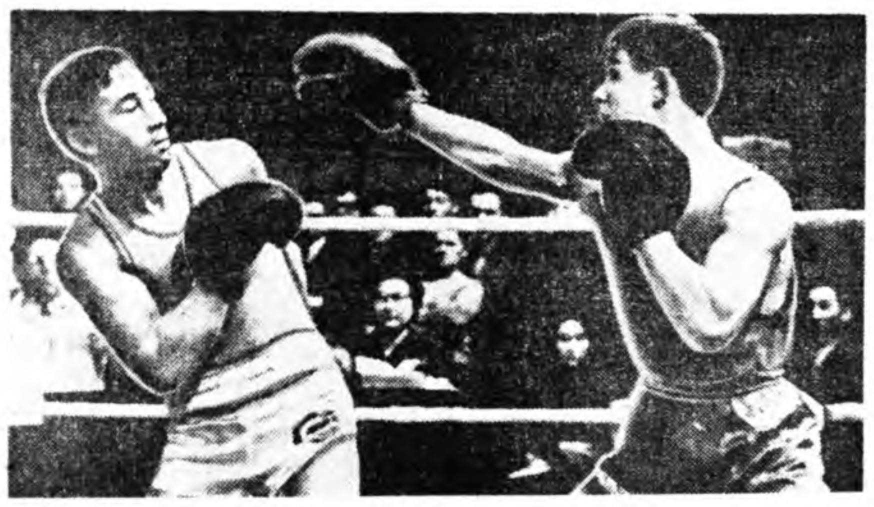
Дүрбэн үдэрэй турша[д] һон мүрысөөнэй дүн г[аргахада] манай суглуулагдамал 64,5 очко абажа, түрүү [һуури] эзэлбэ. Хоёрдохи, гурбад[ахи һуу]рида Хабаровскын хизаа[рай ба Шэ]тын областиин командану[уд] Эдэнэр тус тустаа 43—[...] той болоһон. Алас-Дурна [зоны]н чемпион болоһон бо[ксернууд] Россин бусад зонону[удай] сменүүдтэй түрүү һуури[н түлөө] мүрысэхэеэ Ижевск хото[до] февраль һарада тулалда[хаар ябахай] хой.

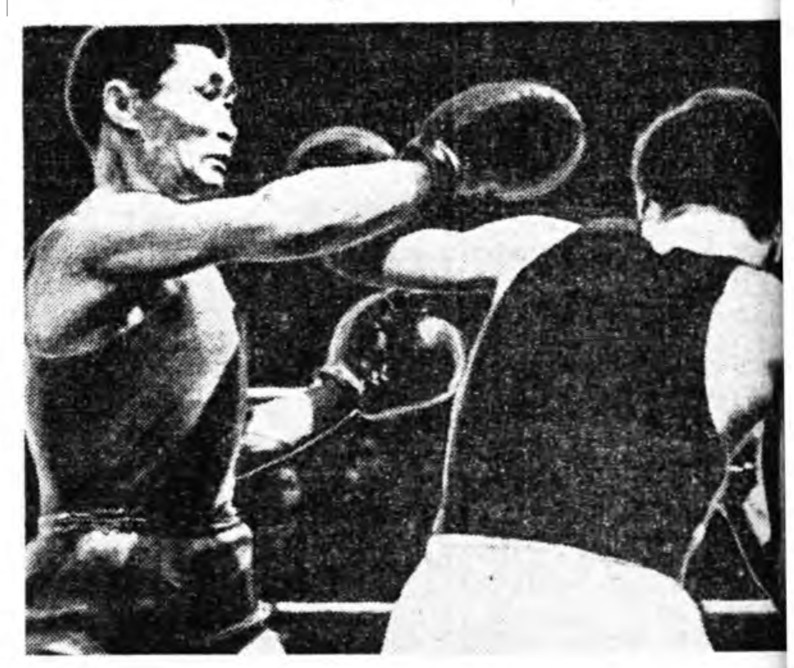
Чемпионууд болон ман[ай] дада дамжуулгын кубок, [...] нуудай барюулагдаһанай [...] боксын һайн техникэ ха[руулһан] боксернуудта, мүрысөөн[иие эр]хим судьянуудта «Правда [Бурятии]», «Буряад үнэн» га[зетануу]дэй, «Байгал» журналай, [...] соведэй, ВЛКСМ-эй обком[ой, рес]публикын спортын бүлгэм[үү]дэй тогтооһон шангууд б[ариг]даба.

Т. БАДМ[АЕВ].

Зурагууд дээрэ (зүүн [...]) Бато Нимаев Юрий Фёдо[ровтой] тулалдаан хару[улна]. Спортын мастернууд Вале[рий Кон]даков, Николай Баранов[...] хи). Агбан Жамбалов Ви[...] хогра гэгшэтэй тулалдажа [...]

Л. ХАНДУРОВАЙ фото.

КОНЬКИШАД ЮУНДЭ ҮСӨӨРНЭБ?

Конькигаар урилдалга хадаа спортын тон шухалашье, гоё һайханшье зүйл мүн. Манай Улаан-Үдэ хотодо анха түрүүн, 1953 ондо конькигаар урилдалгын мүрысөөн үнгэргэгдөө бэлэй. Тэрэ гэһээр үнгэрэгшэ хугасаа соо спортын разрядтайшуул болон мастернууд олоор дэбжүүлэгдөө.

1953 онһоо хойшо Улаан-Үдын «Динамо» болон Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гурбан стадиондо үбэлэй үедэ елүүр тогтоогдожо, конькида дуратайшуулые сэнгүүлдэг һэн. Дурсагдагша стадионуудай урилдаанай елүүртэ гараһан спортдо дуратайшуул бэлиг шадабарияа дээшэлүүлжэ, һорижо захалаа һэн. Уданшьегүй спортын һайн турланай бүлгэмүүдэй, клубуудай, техникумууд болон институдуудай конькигаар урилдалгын командануудэмхидхэгдэжэ, республикын үбэлэй спартакиадада үргэлжэ хабаадалсадаг болобо. Эдэ бүгэдэ бэлэдхэлтэй, дүршэл ехэтэй спортсменүүдэй һорилгын ашаар, амжалтатайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр үнгэргэгдэдэг байба.

Илангаяа спортын мастернууд Т. А. Шевчук, И. А. Боброва, Т. И. Ярошенко, Ю. Малыхина, О. В. Рютин гэгшэд бэлиг шадабаритай конькишадые олоор хүмүүжүүлжэ байхынгаа хажуугаар, манай республикын спортивна нэрэ хүндын түлөө эдэбэ мүрысөөнүүдтэ хабаадалсадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, О. В. Рютин РСФСР Союзай чемпионой нэрэ зэргэтэй болоод, мүнөө оронойнгоо суглуулагдамал командын зэргэдэ оруулагданхай.

Һүүлэй үедэ манай республикада залуушуулай дундаһаа спортын мастерай нэрэ зэргэтэй конькишад урган гараа. Илангаяа Мунгалов, Оздоноева, Журкина, Щеглатов гэгшэдэй амжалтанууд республикымнай спортдо дуратайшуулай омогорхол болонхой.

Гэбэшье һүүлэй жэлнүүдтэ конькигаар урилдалгын спорт манай эндэ урда урдынхиһаа муугаар хүгжэнэ гэжэ сэхэ хэлэмээр байна. Энэ ямар ушарһаа болоноб гэһэн асуудалда гомдолтой харюу-баримтануудые дурдахада болоно.

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ хотын түб стадион үбэлэй спортивна сезондо гол түлэб бэлэдхэгдэнхэй гээшэ. Мүн эндэ зунайшье сагта спортсменүүд олоороо суглардаг. Тиихэдэ хотымнай гол түлэб томо Советскэ, Октябрьска районуудай ажалшад, залуушуул спортоор һорилгонуудые үнгэргэхэ гэхэдээ, үбэлшье, зуншье һайнаар түхеэрэгдэһэн тусхай талмайнуудгүй байна.

Энэ хадаа манай Улаан-Үдэдэ конькигаар һорилгонуудые хэжэ байха таатай арга боломжын үгы шахуу байһые гэршэлнэ бэшүү.

Республикын спортсоведэй президиум дээрэ энэ асуудал сагсоонь шиидхэгдэхээр хэлсэгдэбэшье, хэмжээ ябуулганууд хэрэг дээрээ бэелүүлэгдээгүй байһаар. Харин конькигаар урилдалгын мүрысөөн республикын үбэлэй спартакиадын түсэбһөө абтаа һэн.

Үнгэрһэн 5—8 жэлэй туршада соо Улаан-Үдэдэ конькигаар урилдалгашье, спортдо дуратайшуул болон тренернүүд эли ооло үсөөрөө. Энээнэй гэршэ: үбэлэй спортын сезониие нээлгэдэ зорюулагдаһан конькигаар урилдалгын мүрысөөндэ оройдоол 38 хүн хабаадалсаа. Эндэ Зүүн-Сибириин технологическа, Буряадай багшанарай институдуудай, түмэр замай, авиационно техникумүүдэй түлөөлэгшэдһөө гадна, прибор бүтээлгын заводой, «Локомотив» гэжэ спортын һайн дуранай бүлгэмөөрхин лэ хабаадалсаһан байна.

Тиихэдэ хүдөө ажахын, культурын институдуудай, бусад арба нэгэн техникумүүдэй, мүн спортын һайн дуранай табан бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдэй дурсагдагша мүрысөөндэ хабаадалсаагүйнь гэмшэлтэй.

...Конькигаар урилдалга хадаа спортын тон шухалашье, гоё һайханшье зүйл мүн. Тэрэниие саашадаа гансашье Улаан-Үдэ хотодоо бэшэ, харин бүхы республика дотороо хүгжөөхын тула республикын спортсовет хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлхэ зэргэтэй.

А. ТОКАРЕВА,
Улаан-Үдын спортсоведэй инструктор.

АРАДАЙ БЭЛИГТЭ[Й...] ХАРАЛГА БОЛОХ[О]

Арадай бэлигтэнэй искусств[ые] шадань хүгжөөхын, тэрэнэй [...] уран һайханай хэмжээ дээшэлү[үлхын...] хүдэлмэришэд, алба хаагшад, [...] нигууд, интеллигенци болон һ[...] жа байгаа залуушуулые уран [һайха]най бүлгэмүүдтэ үргэнөөр элс[үүлхын] тула, В. И. Ленинэй түрэһөө[р 100] жэлэй ойдо зорюулан, 1969-[1970] онуудай туршада арадай бэл[игтэнэй] искусствын харалга үнгэргэхэ[...] КПСС-эй обкомой бюро, респу[бликын] Министрнүүдэй Совет тусхай [тогтоол] баталан абаба.

Тус харалга-конкурсдо ур[...] саар уншагшад, агитбригад[ууд,] арадай театрнууд, уран һа[йханай] бүлгэмэйхид хабаадалсаха [...] Мүн кино буулгаха дуратайшуу[л...] гэжэл шадабаряа харуулха, [...] оной апрельдэ фотографуудай, [...] зураашадай болон һиилүүршэд[ай...] зашад мэтын бэлигтэнэй бүт[ээлнүү]дэй республиканска выстав[ка] Улаан-Үдэ хотодо нээгдэхэ юм.

Республиканска энэ харал[гын ...] курсын урда тээ районно болон [...] ской харалганууд үнгэргэгдэхэ[...]

Дурсагдаһан хэмжээнүүдые [бэе]лүүлһэнэй аша туһаар уран һа[йханай] коллективүүдэй ажал хүдэлмэр[и ...] жарха; һуралсалай газар[...] ябуулагдажа, уран һайханай [бүлгэ]мүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй бэл[иг] шадабари эрид дээшэлхэ, хү[...] уран һайханай коллективүүдэ[...] дай уран бэлигтэнэй, уран бүт[ээлнүү]дэй ажал хүдэлмэридэ хото [...] болон хүдэлмэришэнэй поселок[...] творческо хүдэлмэрилэгшэд [...] олоороо хабаадалсаха, саг үргэ[лжэ] туһаламжа үзүүлхэ болоно.

Республиканска харалгын [эмхид]хэлэй комитедтэ БурАССР-эй [Мини]стрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшы[н ор]логшо В. А. Сахьяков — эмхи[дхэлэй] комитедэй түрүүлэгшэ, облпро[фсоюзай] дэй түрүүлэгшэ Л. С. Асеев — [эмхид]хэлэй комитедэй түрүүлэгшын [орло]шо, республикын культурын ми[нистр] П. Н. Нимаев — эмхидхэлэй ко[митеэ]дэй түрүүлэгшын орлогшо, РС[ФСР-]эй арадай артист П. Т. Абз[...] СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цы[дын]жапов, КПСС-эй Улаан-Үдын г[орко]мой секретарь С. В. Ангапов бол[он бу]сад республикын олониитын, [проф]союзай, творческо холбоонууд[ай,] эмхинүүдэй коллективүүдэй т[үрүү]лэгшэд оролсоно.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В].

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ҮҮРЭЙ СОЛБОНОЙ НЮУСАНУУД ТААГДАХА

Планетэнүүд хоорондын шэнэ автомат станциин табигдаһан тухай

РИМ. (ТАСС). «Планетэнүүд хоорондын «Венера-6» гэжэ автомат станци Советскэ Союзһаа табигдаба гээд Италиин АНСА агентство дамжуулна. Шэнэ автомат станци планетын харанхы талын атмосферэ руу дорьбоогүй зөөлэнөөр орохо, январиин 5-да табигдаһан «Венера-5» гэжэ автомат станцитай хамта шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ гээд агентство онсолон тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. (ТАСС). Планетэнүүд хоорондын «Венера-6» гэжэ автомат станци Советскэ Союзһаа табигдаа гэһэн мэдээсэлые АДН агентство яаралтайгаар дамжуулаа. Энэ хадаа замбуулинай дайдые саашаданьшэнжэлхэ талаар Совет оронoй шэнэ шухала туршалга болоно гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Планетэнүүд хоорондын советскэ шэнэ «Венера-6» гэжэ автомат станциин табигдаһан тухай Лондоной радио ба телевидени дамжуулаа. Үүрэй солбон тээшэ Советскэ Союз зургаан автомат станци табяа, «Венера-4» гэжэ станци дорьбоогүй зөөлэнөөр буугаа гээд «Ивнинг стандард» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

СОФИ. (ТАСС). Планетэнүүд хоорондын «Венера-6» гэжэ автомат станциин Советскэ Союзһаа табигдаһан тухай мэдээсэл бүхы Болгари дотор түргэнөөр тараа. Энэ мэдээсэлэй абтан сасуу БТА агентство тэрэниие түргэнөөр дамжуулаа.

Сирханиие сүүдлэлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сенатор Р. Кеннедиие алаһан тухай хэрэгые Лос-Анджелестэ удаан саг соо хаамал заседанинууд дээрээ хаража үзэһэнэйнгөө һүүлээр, сүүд гурбан үдэрэй забһарлалга соносхоо.

Присяжнануудай жюриин составые понедельнигтэ һунгаһанай һүүлээр сүүдэй заседани эхилхэ. Энэ һунгалта США-да нилээд удаан саг соо унжагайрдаг юм. Энэ ушарта арбан хоёр присяжнануудые ба зургаан орлогшонорыень һунгахын тулада гурбан неделиһээ бага бэшэ саг үнгэрхөөр тухайлагдана.

Аюул бүри шангадана

ЛОНДОН. ТАСС-ай корреспондент Ю. Устименко ингэжэ дамжуулна:

Нацинуудай Нэгэдэлэй оронуудай премьер-министрнүүдэй 17-дохи конференцидэ хабаадагшад Родезиин асуудал зүбшэн хэлсэлгые январиин 10-да дүүргээ. Энэ асуудал шиидхэхэ замууд тухай Англиин ба нэгэдэлэй олонхи гэшүүдэй хоорондо ехэ алгасалдаан гараа гэжэ үгэ хэлэлгын дүнгүүд харуулаа.

Конференцидэ хабаадагшадай Англида хэһэн бүхы эрилтэнүүдые Англиин премьер-министр Гарольд Вильсон түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үнэндөө буруушааһан байна. Африкан олонхидой правительствын Солсберидэ байгуулагдаһанайл һүүлээр Родезидэ бэеэ даанхай байдал олгогдохо гэһэн гол ёһые лаблахаһаа тэрэ арсаа.

Тэрэшэлэн нэгэдэлэй диилэнхи олонхи гэшүүдэй буруушаадаг, Зимбабвиин африкан хүн зоной аша туһада тааралдадаггүй Смидэй засаг түрэтэй хэлсээ хэхэ арга бэдэрхээр Англиин шиидэнги байһые Вильсон онсолон тэмдэглээ.

Родезидэхи расис засаг түрые усадхахын тулада хүсэ хэрэглэлгэ оруулалсан, үрэ ехэтэй хэмжээ абахаһаа Англиин правительствын урда мэтэ арсажа байһаниинь премьер-министрэй хэлэһэн үгэһөө эли болоо.

Родези тушаа Англиин баримталдаг политикын энэ асуудалаар Нацинуудай нэгэдэлэй олонхи гэшүүдэй хараа бодолтой тааралдадаггүй дээрэһээ конференциин түгэсхэлэй коммюнике бэлэдхэлгэдэ бэрхэшээл тохёолдохо байна.

Родези тушаа нэгэдэлэй олонхи гэшүүдэй эрилтэнүүдые хангахаһаа Англиин арсалга энэ нэгэдэлэй гэшүүдэй хоорондохи харилсаае горитойгоор муудхаажа, нэгэдэлэй ерээдүйдэ мүн лэ муугаар нүлөөлжэ шадаха гээд эндэ тэмдэглэгдэнэ.

Дэлхэйн экономическа байдалай асуудалнуудые конференцидэ хабаадагшад саашадаа зүбшэн хэлсэхэ байна.

Италида булад ба шэрэм хайлуулга

РИМ. (ТАСС). Италида 1968 ондо булад хайлуулга 15.890 мянган тонноһоо 17 миллион тонно хүрэжэ, 6,9 процентээр нэмээ. Энэ үе соо шэрэм хайлуулга 7.294 мянган тонноһоо 7.800 мянган тонно хүрэтэр дээшэлжэ, 6,9 процентээр нэмээ.

„Рефорджер—1" гэжэ манёврто бэлэдхэл

БОНН. (ТАСС). США-һаа Баруун Германида байдаг сэрэгүүдые командованинь олон болгоно. Эдэ сэрэгүүд январиин 29-һөө февралиин 4 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ «Рефорджер-1» гэжэ маневрто хабаадаха юм. Энэ угаа томо сэрэгэй демонстраци Чехословакиин хилэдэ ойрохоно Графенвер гэжэ полигон дээрэ үнгэргэгдэхэ юм.

Тиихэтэй хамта Франкфурт-на-Майне шадарай Рейн-Майн гэжэ агаарай-сэрэгэй бааза дээрэ томо транспортна самолёдууд буужа, США-һаа мотомеханизированна частьнуудай личнэ составые асарха.

ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, маневрын болохо районда бүхы дээрээ 3.200 танк, бронетранспортер, автомашинанууд суглуулагдаха юм. Тэдэнэр мүнөө агаарай замаар Баруун Германида асарагдаха 12.000 американ солдадууд болон офицернүүдэй мэдэлдэ үгтэхэ юм.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5[...], приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-38, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5[...], культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-03333. Зак. № 39.